

Uniforme behandelwijze voor informatieverzoeken inzake EU-gerelateerde documenten

Notitie van het Wob-contactfunctionarissenoverleg

Mei 2003

Inhoudsopgave

- 1. Inleiding**
- 2. Algemeen deel**
 - 2.1. Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten van Commissie, Raad, Europees Parlement c.q. agentschappen betrokken zijn;**
 - 2.2. Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten van overige EU-instellingen of organen betrokken zijn;**
- 3. Bijzonder deel**
 - 3.1. Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten ter zake van procedures voor Hof en Gerecht betrokken zijn;**
 - 3.2. Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten ter zake van staatssteunprocedures betrokken zijn;**
 - 3.3. Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten met milieu-informatie betrokken zijn;**
 - 3.4. Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten ter zake van notificaties op grond van de Notificatierichtlijn betrokken zijn.**
- 4. Conclusie**
- 5. Bijlagen**

1. INLEIDING

Op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) kan een ieder bij een Nederlands bestuursorgaan een verzoek om informatie neergelegd in documenten indienen. Ook de meeste Europese instellingen en organen kennen regelingen inzake toegang tot hun documenten. Sinds 3 december 2001 is er een Verordening inzake openbaarheid in werking getreden voor documenten van de Europese Commissie, de Raad, het Europees Parlement en de met deze instellingen gelieerde agentschappen (Verordening van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie; hierna: Vo 1049/2001). Daarnaast gelden nog andere Europese regels over openbaarheid van informatie, vastgelegd in Richtlijnen, Verordeningen en Beschikkingen, zoals opgenomen in de bijlagen bij deze notitie.

Om tegemoet te komen aan in de praktijk gerezen vragen over de verhouding tussen de Nederlandse Wob en de Europese openbaarheidsregelgeving, heeft het Wob-contactfunctionarissenoverleg onderhavige geactualiseerde notitie opgesteld. De notitie geeft een antwoord op de vraag welke handelwijze een Nederlands bestuursorgaan zou moeten volgen bij openbaarheidsverzoeken waarbij documenten van Europese instellingen en organen betrokken zijn (die bij het betreffende Nederlandse bestuursorgaan berusten), evenals welke beoordelingscriteria daarbij dienen te worden gehanteerd.

De notitie bestaat uit een algemeen deel en een bijzonder deel. In het algemeen deel wordt - in algemene zin - ingegaan op de behandeling van aan Nederlandse bestuursorganen gerichte informatieverzoeken waarbij documenten betrokken zijn die zijn opgesteld door de Commissie, de Raad, het Europees Parlement en daarmee gelieerde agentschappen - en waarbij Vo 1049/2001 een belangrijke rol speelt - alsmede van informatieverzoeken met betrekking tot documenten die zijn opgesteld door andere EU-instellingen en organen. In het bijzondere deel wordt specifiek ingegaan op openbaarheidsverzoeken van documenten op deelgebieden, zoals:

- documenten met betrekking tot gerechtelijke procedures voor Hof van Justitie EG (Hof) en Gerecht van Eerste Aanleg (Gerecht);
- documenten met betrekking tot staatssteunprocedures in de zin van het EG Verdrag;
- documenten die milieu-informatie bevatten;
- documenten die informatie bevatten met betrekking tot notificaties in de zin van de Notificatierichtlijn.

Voor deze deelgebieden gelden bijzondere regels voor openbaarmaking.

Als *bijlage 1* bij de notitie is een stroomschema uitgewerkt voor de uniforme behandeling van openbaarheidsverzoeken inzake EU-gerelateerde documenten.

Aangezien zowel de Nederlandse als de Europese regelgeving en rechtspraak ter zake van openbaarmaking van documenten voortdurend in beweging is, zal onderhavige notitie geregeld moeten worden bijgesteld. Dit zal worden gedaan door het Wob-contactfunctionarissenoverleg.

2. ALGEMEEN DEEL

2.1. Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten van Commissie, Raad, Europees Parlement c.q. agentschappen betrokken zijn

Wob en Vo 1049/2001 beide van toepassing

Als bij een Nederlands bestuursorgaan een informatieverzoek wordt ingediend waarbij stukken betrokken zijn die zijn opgesteld door Commissie, Raad, Europees Parlement, of daarmee gelieerde agentschappen, zal een dergelijk verzoek in behandeling moeten worden genomen met inachtneming van de bepalingen van de Wob (en de Awb). Zo zijn de procedures en de termijnen van de Wob (en de Awb) van toepassing en ook het uiteindelijke besluit omtrent openbaarmaking zal op basis van de Wob (en de Awb) moeten worden gemotiveerd. Daarnaast echter bevat Vo 1049/2001 enkele bepalingen die het bestuursorgaan in acht heeft te nemen alvorens het een besluit omtrent openbaarmaking van de betrokken documenten kan nemen. De belangrijkste regel die Vo 1049/2001 voorschrijft is dat het Nederlandse bestuursorgaan in bepaalde situaties een advies van de Europese instelling dient te vragen ter zake van de geoorloofdheid de opgevraagde informatie openbaar te maken. Deze procedure wijkt als zodanig niet wezenlijk af van de procedure die over het algemeen ook nu al in de context van de Wob wordt gevolgd indien documenten afkomstig van derden worden opgevraagd. Voor informatieverzoeken met betrekking tot zogenaamde “gevoelige documenten” (een begrip dat de Wob niet kent) schrijft Vo 1049/2001 een regime voor dat verder afwijkt van dat van de Wob. In geval van afwijkingen tussen de regels van de Verordening en die van de Wob geldt dat de regels van de Verordening voorrang hebben boven de regels van de Wob. Zie *bijlage 2* voor de tekst van Vo 1049/2001.

Bij de afhandeling van informatieverzoeken waarbij documenten, afkomstig van Europese instellingen zijn betrokken, dienen de onderstaande vragen te worden beantwoord.

Vraag 1. Is het betrokken document opgesteld door één van de drie instellingen genoemd in Vo 1049/2001?

De bepalingen van Vo 1049/2001 hebben als het gaat om een verzoek om informatie dat binnenkomt bij een Nederlands bestuursorgaan alleen betrekking op documenten die opgesteld zijn door een van de drie instellingen waar de Verordening op van toepassing is: de Raad, de Commissie en het Europees Parlement en de met deze instellingen gelieerde agentschappen. Zie *bijlage 3* voor een lijst met gelieerde agentschappen.

Als het gaat om documenten die zijn opgesteld door andere Europese instellingen en organen, zoals het Hof, de Rekenkamer, de Europese Centrale Bank, de Europese Investeringsbank, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, blijft Vo 1049/2001 buiten beeld. Wel spelen de eigen openbaarheidsregelingen van die betrokken instellingen en organen in dat geval een rol. In hoofdstuk 2.2. van deze notitie wordt daarop nader ingegaan.

Vraag 2: Is het opgevraagde document al openbaar gemaakt?

Is het gevraagde document al via elektronische of andere weg actief openbaar gemaakt door de betrokken Europese instelling, dan kan naar die publicatie worden verwezen. Raadpleging van het elektronische documentenregister van de betrokken instelling kan daarbij behulpzaam zijn. Zie *bijlage 4* voor de verschillende documentenregisters van de Europese instellingen en organen. In voorkomend geval hoeft er geen exemplaar van het document aan de verzoeker verstrekt te worden. Is het gevraagde document niet openbaar gemaakt, dan geldt de volgende vraag.

Vraag 3: Betreft het een “gevoelig document”?

Artikel 9 van Vo 1049/2001 geeft regels voor de omgang met documenten die onder Vo 1049/2001 vallen en die door de betrokken instelling zijn geclassificeerd als ‘TRES SECRET/TOP SECRET’, ‘SECRET’ of ‘CONFIDENTIEEL’ (eerste lid). Een bestuursorgaan zal documenten met een dergelijke classificatie - die als regel op het document zelf zichtbaar zal zijn aangebracht - nimmer uit eigen beweging openbaar mogen maken, tenzij de oorspronkelijke verstrekker van het document daarvoor uitdrukkelijk toestemming heeft verleend. Het Nederlandse bestuursorgaan bij wie een informatieverzoek met betrekking tot gevoelige

documenten zoals hier omschreven is binnengekomen, zal dan ook, als het al niet zelf tot het oordeel komt dat openbaarmaking geweigerd moet worden, een brief naar de Europese instelling moeten sturen door wie het document is opgesteld, met de vraag of met openbaarmaking wordt ingestemd. Uitsluitend indien de betrokken instelling - na beoordeling door de daartoe binnen die instelling bevoegde personen - met openbaarmaking instemt, mag het bestuursorgaan het betrokken document vrijgeven. Stemt de betrokken instelling niet met openbaarmaking in, dan dient het bestuursorgaan het informatieverzoek af te wijzen. De motivering die het bestuursorgaan bij afwijzing van het verzoek geeft, mag niet zodanig (uitvoerig) zijn dat daardoor alsnog de in Vo 1049/2001 genoemde belangen die door de geheimhouding beschermd worden, in gevaar worden gebracht.

Indien het informatieverzoek geen betrekking heeft op “gevoelige documenten” van Commissie, Raad, Europees Parlement of daarmee verbonden agentschappen, dan geldt de volgende vraag.

Vraag 4: Is op grond van Vo 1049/2001 zonder meer duidelijk dat het document geweigerd moet worden dan wel verstrekt kan worden?

Het bestuursorgaan dat een informatieverzoek heeft ontvangen waarbij niet-gevoelige documenten van Commissie, Raad, Europees Parlement of daarmee gelieerde agentschappen betrokken zijn, dient op grond van artikel 4 van Vo 1049/2001 na te gaan of het document in kwestie al dan niet voor openbaarmaking in aanmerking komt. Uitsluitend indien op voorhand duidelijk is dat het document in het licht van de uitzonderingsgronden van artikel 4, eerste t/m derde lid, van de Verordening voor openbaarmaking in aanmerking komt (of niet), is het bestuursorgaan gerechtigd om het informatieverzoek zelfstandig af te doen, zonder voorafgaande raadpleging van de betrokken instelling.

Indien voor het bestuursorgaan niet of niet geheel duidelijk is dat het betrokken document in het licht van artikel 4 van de Verordening voor openbaarmaking in aanmerking komt (of niet), dan dient het bestuursorgaan deze vraag aan de instelling voor te leggen. Dit betekent overigens niet dat het bestuursorgaan het verzoek ter afdoening doorstuurt naar de betrokken Europese instelling. Het bestuursorgaan raadpleegt slechts de Europese instelling en neemt vervolgens zelf een besluit omtrent openbaarmaking, op grond van de Wob.

Indien in het kader van een verzoek om openbaarmaking van een document op basis van de Vo 1049/2001 een relatieve weigeringsgrond geldt, maar op grond van de Wob een absolute weigeringsgrond, dan wordt - in afwachting van nadere rechtspraak terzake - als algemene handelwijze voorgesteld om openbaarmaking van het betrokken document op grond van de Wob te weigeren. Raadpleging van de Europese instelling is in dat geval niet noodzakelijk. Uiteraard staat het de verzoeker vrij om zich rechtstreeks tot de betrokken Europese instelling te wenden met een openbaarmakingsverzoek.

Raadplegen van de betrokken instelling

Het raadplegen van de Europese instelling zal vaak de nodige tijd vergen, terwijl de termijnen van de Wob kort zijn. Het is derhalve van belang dat de contacten tussen de bestuursorganen en de bevoegde contactpersonen van de Europese instellingen zoveel mogelijk worden gestroomlijnd.

Het bestuursorgaan dient zo spoedig mogelijk een brief (vooraankondiging van de brief d.m.v. een e-mail is om redenen van tijdswinst aan te bevelen) aan de instelling te versturen. De instelling zal vervolgens zelf nagaan of er op grond van artikel 4 van de Verordening redenen zijn om openbaarmaking van het document te weigeren en dit schriftelijk aan het bestuursorgaan meedelen.

Het bestuursorgaan geeft in de brief desgewenst zijn eigen oordeel omtrent de openbaarheid van het gevraagde document.

Gezien het feit dat Vo 1049/2001 de opzet heeft van een documentenstelsel (het verzoek moet zijn toegespitst op één bepaald document) en niet, zoals de Wob, van een informatiestelsel (alle informatie in documenten betreffende zaak X), kan het voorkomen dat het bestuursorgaan het verzoek om informatie

dient om te zetten in een verzoek om een bepaald document, voordat advies wordt gevraagd bij een instelling.

In verband met de korte en dwingende termijnen van de Wob doet het bestuursorgaan er verstandig aan in zijn brief de instelling een (redelijke) termijn te stellen voor het geven van het advies.

Het Wob-contactfunctionarissenoverleg zal zich ervoor inspannen dat met de Secretarissen Generaal van de betrokken Europese instellingen nadere afspraken worden gemaakt over de wijze van afhandelen van adviesvragen door Nederlandse bestuursorganen op grond van de Vo 1049/2001; daarbij dienen ook afspraken over termijnen van afhandeling te worden gemaakt. Zie in dit verband ook de nadere openbaarmakingsregelingen van Commissie, Raad en Europees Parlement, vermeld in *bijlage 5*.

In *bijlage 4* zijn de (electronische) adresgegevens van de betrokken EU instellingen neergelegd.

De weigeringsgronden van de Verordening

Om te kunnen beoordelen of een document zonder meer verstrekt kan worden dan wel geweigerd moet worden, en de Wob geen zelfstandige grond bevat voor weigering om het gevraagde document openbaar te maken, zal het bestuursorgaan de uitzonderingsgronden van artikel 4, eerste t/m derde lid, Vo 1049/2001 moeten bezien.

Artikel 4 van Vo 1049/2001 kent twee typen weigeringsgronden.

Artikel 4, eerste lid schrijft voor dat openbaarmaking wordt geweigerd als dit zou leiden tot ondermijning van de bescherming van:

- a) het openbaar belang, wat betreft:
 - de openbare veiligheid,
 - defensie en militaire aangelegenheden,
 - internationale betrekkingen,
 - het financieel, monetair of economisch beleid van de Gemeenschap of van een lidstaat;
- b) de persoonlijke levenssfeer en de integriteit van het individu, in het bijzonder gelet op de Gemeenschapswetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens.

In geval een dergelijke uitzonderingsgrond zich voordoet zal de toegang tot het document moeten worden geweigerd. Er vindt geen afweging plaats tussen het openbaarmakingsbelang en het te beschermen belang.

Artikel 4, tweede lid, bevat weigeringsgronden waarbij wel een afweging moet worden gemaakt tussen een hoger openbaar belang dat openbaarmaking gebiedt en de volgende te beschermen belangen:

- de commerciële belangen van een natuurlijke of rechtspersoon, met inbegrip van intellectuele eigendom,
- gerechtelijke procedures en juridisch advies,
- het doel van inspecties, onderzoeken en audits.

Artikel 4, derde lid, van de Verordening schrijft voor dat de openbaarmaking van documenten voor intern gebruik kan worden geweigerd als openbaarmaking het besluitvormingsproces *ernstig* ondermijnt. Ook hier moet de afweging worden gemaakt of een hoger openbaar belang openbaarmaking gebiedt.

In de Verordening worden geen criteria gegeven voor de afweging of een hoger openbaar belang bij openbaarmaking is gediend.

Voor beide categorieën uitzonderingsgronden geldt dat indien een uitzonderingsgrond slechts op een deel van het document betrekking heeft, de overige delen verstrekt dienen te worden (artikel 4, zesde lid).

Indien volgens de betrokken instelling geen van de weigeringsgronden van artikel 4 van de Verordening van toepassing is, kan het bestuursorgaan het document vrijgeven. Is er wel grond voor weigering van de verzochte openbaarmaking, dan geldt de volgende vraag.

Vraag 5: Hoe dient omgegaan te worden met het advies van de instelling?

Indien het advies van de instelling er toe strekt dat geen bezwaar tegen openbaarmaking bestaat, zal dit advies in de regel door het Nederlandse bestuursorgaan gevolgd dienen te worden. Hetzelfde geldt in het geval de instelling adviseert om het document niet openbaar te maken. De beginselen van loyale samenwerking en gemeenschapstrouw brengen als regel mee dat een advies van de Europese instelling ter zake van openbaarmaking van documenten door het Nederlandse bestuursorgaan wordt gevolgd.

Het bestuursorgaan zal een afwijzing van een openbaarmakingsverzoek goed moeten motiveren en dat kunnen doen op grond van artikel 10, tweede lid, onder a, van de Wob. Alleen in het geval het advies van de instelling ongemotiveerd is, dan wel de gegeven motivering niet gebaseerd is op de weigeringsgronden zoals die in artikel 4 van de Verordening worden gegeven, is er enige ruimte voor een nadere belangenafweging door het bestuursorgaan. Hetzelfde geldt indien de instelling niet binnen de gestelde (redelijke) termijn met een advies komt.

De eisen die in Vo 1049/2001 worden gesteld aan de motivering van een beschikking waarbij een bestuursorgaan openbaarmaking van documenten weigert, wijken overigens niet wezenlijk af van de eisen die in de Wob worden gesteld. Zo dient een weigeringsbeschikking in ieder geval steeds op het specifiek voorliggende verzoek te zijn toegesneden. Wel zij er op gewezen dat ten aanzien van de motivering van de afwijzing van een verzoek tot toegang tot “gevoelige documenten” in de zin van Vo 1049/2001 enkele bijzondere vereisten gelden die ook door Nederlandse bestuursorganen dienen te worden gerespecteerd. Ten aanzien van dergelijke beschikkingen is door het Gerecht van Eerste Aanleg in Luxemburg (arrest van 17 juni 1998 in de zaak T-174/95, Svenska Journalistförbundet *tegen* Raad, Jur. 1998, blz. II-2289, r.o. 115 e.v.) uitgemaakt dat de motivering van het besluit een indruk van het betrokken document moet geven en de reden moet noemen waarom openbaarmaking ervan nadelige gevolgen zou hebben voor de door de uitzonderingen beschermde belangen. In uitzonderingsgevallen, wanneer zelfs niet de geringste informatie over de inhoud van het document verstrekt kan worden zonder de beschermde belangen in gevaar te brengen, moet dit uitdrukkelijk in de motivering vermeld worden. Hoewel deze jurisprudentie is gebaseerd op een oude openbaarmakingsregeling en niet op Vo 1049/2001, moet worden aangenomen dat deze zijn betekenis blijft behouden. De overwegingen van het Gerecht gelden evenzeer voor Nederlandse bestuursorganen die over openbaarmaking van “gevoelige documenten” van Commissie, Raad, Europees Parlement en daarmee verbonden agentschappen moeten beslissen.

Vraag 6: Hoe dient omgegaan te worden met Nederlandse documenten die verwijzen naar de inhoud van Europese documenten?

Soms wordt een document van een van de Europese instellingen gevolgd door een Nederlands schriftelijk antwoord. Indien derden kennis willen nemen van het Nederlandse antwoord, dient dit verzoek in beginsel “gewoon” op basis van de Nederlandse Wob te worden beoordeeld. Het betreft immers geen Europees stuk. Indien het Nederlandse document evenwel expliciet ingaat op de inhoud van het daaraan voorafgaande Europese document en voorshands niet duidelijk is of de inhoud van het Europese document volgens de betrokken instelling voor openbaarmaking in aanmerking komt, dient ook een verzoek tot openbaarmaking van het Nederlandse document met terughoudendheid te worden beoordeeld. Het ligt in de rede dat ook in dergelijke gevallen advies aan de Europese instelling wordt gevraagd omtrent de vertrouwelijkheid van het betrokken Europese document: voorkomen moet worden dat door openbaarmaking van het Nederlandse document vertrouwelijke informatie van een Europees document wordt prijsgegeven tegen de wil van de betrokken Europese instelling. Het beginsel van loyale samenwerking en gemeenschapstrouw, in samenhang met artikel 10 lid 2, sub a Wob, bepaalt hier voor het Nederlandse bestuursorgaan de grenzen van het speelveld.

Vraag 7: Heeft het gevraagde document betrekking op procedures voor Hof of Gerecht, op correspondentie tussen een Nederlands bestuursorgaan en de Commissie inzake staatssteun, op milieu-informatie, dan wel op notificaties op grond van de Notificatierichtlijn?

Indien het gevraagde document betrekking heeft op prejudiciële procedures of directe beroepsprocedures voor Hof of Gerecht, op correspondentie tussen bestuursorgaan en Commissie of lidstaten ter zake van staatssteun, op milieu-informatie, dan wel op notificaties op grond van de Notificatierichtlijn, gelden op onderdelen afwijkende openbaarmakingsregels die worden beschreven in hoofdstuk 3. Korthedshalve zij hier naar dat hoofdstuk verwezen.

2.2. Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten van overige EU-instellingen of organen betrokken zijn

Wob en specifieke Europese openbaarheidsregeling van toepassing

Vo 1049/2001 is niet van toepassing op documenten afkomstig van andere EU-instellingen dan Commissie, Raad, Europees Parlement en daarmee gelieerde agentschappen. Zo geldt de Verordening niet voor documenten die zijn opgesteld door de Europese Rekenkamer, de Europese Centrale Bank, de Europese Investeringsbank, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's. Laatstgenoemde instellingen en organen hebben alle eigen openbaarheidsregelingen die van toepassing zijn op de door hen opgestelde documenten. In het geval een Nederlands bestuursorgaan een informatieverzoek krijgt met betrekking tot documenten opgesteld door een van deze instellingen of organen, dan is niet Vo 1049/2001, maar de specifieke openbaarheidsregeling van de instelling of het orgaan van belang. Het Hof en het Gerecht hebben geen eigen openbaarmakingsregeling. Voor de openbaarheid van processtukken zij verwezen naar hoofdstuk 3.1.

Nederlandse bestuursorganen dienen openbaarmakingsverzoeken ter zake van documenten van de Europese Rekenkamer, de Europese Centrale Bank, de Europese Investeringsbank, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's af te handelen binnen het kader van de Wob en met inachtneming van de specifiek geldende Europese openbaarmakingsregeling. Uit recente rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State (AbRS 7 juli 2000, nr 199902600/1, Denkvit) kan worden afgeleid dat de Wob niet terugtreedt indien in het kader van een informatieverzoek aan een Nederlands bestuursorgaan een specifieke Europese openbaarmakingsregeling in beeld komt.

Bij de afhandeling van informatieverzoeken waarbij documenten, afkomstig van de hierboven genoemde Europese instellingen en organen zijn betrokken, dienen de Nederlandse bestuursorganen de onderstaande vragen te beantwoorden.

Vraag 1: Is het opgevraagde document al openbaar gemaakt?

Is het gevraagde document al via elektronische of andere weg actief openbaar gemaakt door de betrokken Europese instelling of het betrokken orgaan, dan kan naar die publicatie worden verwezen. Raadpleging van het elektronische documentenregister van de betreffende instelling of het orgaan kan daarbij behulpzaam zijn. In voorkomend geval hoeft er geen exemplaar van het document aan de verzoeker verstrekt te worden. Is het gevraagde document niet openbaar gemaakt, dan geldt de volgende vraag.

Vraag 2: Is op grond van de specifieke openbaarmakingsregeling van de betrokken Europese instelling of het betrokken orgaan zonder meer duidelijk dat het document geweigerd moet worden?

Het Nederlandse bestuursorgaan zal in beginsel - evenals onder Vo 1049/2001 - gehouden zijn ter zake van een verzoek tot openbaarmaking van een document advies te vragen aan de Europese instelling of het orgaan waarvan het document afkomstig is. Het bestuursorgaan dient daartoe zo spoedig mogelijk een brief (vooraankondiging van de brief d.m.v. een e-mail is om redenen van tijdwinst aan te bevelen) aan de instelling of het orgaan te versturen. De instelling of het orgaan zal vervolgens zelf nagaan in het licht van de specifieke openbaarmakingsregeling of er redenen zijn om openbaarmaking van het document te

weigeren en dit schriftelijk aan het bestuursorgaan meedelen. Ook hier verdient het aanbeveling dat het Nederlandse bestuursorgaan een (redelijke) termijn voor het advies stelt.

Van het vragen van advies kan het bestuursorgaan slechts afzien indien op voorhand duidelijk is dat het verzoek om openbaarmaking in het licht van de specifieke openbaarmakingsregeling ter zake moet worden afgewezen.

Vraag 3: Hoe dient met het advies van de betrokken Europese instelling of het betrokken orgaan te worden omgegaan?

Indien het gevraagde advies van de betrokken instelling er toe strekt dat geen bezwaar tegen openbaarmaking bestaat, zal het bestuursorgaan dit advies in beginsel hebben te volgen. Indien het advies van de instelling negatief is, zal het bestuursorgaan het advies eveneens hebben te volgen en het informatieverzoek hebben af te wijzen op grond van artikel 10, tweede lid, onder a van de Wob. Dit brengen de beginselen van loyale samenwerking en gemeenschapstrouw mee. Alleen in geval het gevraagde advies ongemotiveerd is, dan wel de gegeven motivering niet is gebaseerd op de weigeringsgronden vervat in de betreffende openbaarmakingsregeling van de instelling, is er voor het bestuursorgaan enige ruimte voor een nadere belangenafweging. Het zelfde geldt in het geval géén advies is verkregen binnen de gestelde (redelijke) termijn.

De eisen die aan de motivering van een weigeringsbeschikking worden gesteld, volgen uit de Wob en wijken ook niet wezenlijk af van de eisen die worden gesteld aan weigeringsbeschikkingen die binnen de reikwijdte van Vo 1049/2001 vallen, zoals hiervoor in hoofdstuk 2.1. is beschreven. Dit betekent in ieder geval dat een weigeringsbeschikking steeds op het specifieke informatieverzoek moet zijn toegesneden.

3. BIJZONDER DEEL

3.1 Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten ter zake van procedures voor Hof en Gerecht betrokken zijn

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aan de orde gesteld de vraag of en in hoeverre Nederlandse bestuursorganen - in het licht van de huidige wetgeving en jurisprudentie - verzoeken tot openbaarmaking van processtukken in procedures voor het Hof van Justitie EG (hierna: "het Hof") en het Gerecht van Eerste Aanleg (hierna: "het Gerecht") zouden moeten honoreren. Daarbij worden achtereenvolgens behandeld, verzoeken tot openbaarmaking van:

- processtukken opgesteld door de Nederlandse regering
- processtukken opgesteld door Commissie, Raad en Europees Parlement
- processtukken opgesteld door andere lidstaten en derden

Onder processtukken wordt verstaan de stukken die worden uitgewisseld in de administratieve fase van een inbreukprocedure (artikel 226 en 228 EG Verdrag) alsmede de stukken die worden uitgewisseld in de gerechtelijke procedure voor Hof of Gerecht. Het gaat zowel om directe beroepen als om prejudiciële procedures.

Processtukken opgesteld door de Nederlandse regering

Indien bij een Nederlands bestuursorgaan processtukken worden opgevraagd die zijn opgesteld door de Nederlandse regering, zijn primair de bepalingen van de Wob van toepassing. Deze bepalingen schrijven in beginsel openbaarmaking voor, tenzij een van de weigeringsgronden van de Wob van toepassing is. Het Nederlandse bestuursorgaan zal een besluit omtrent openbaarmaking steeds per geval moeten bekijken en van een deugdelijke motivering moeten voorzien.

De in geval van verzoeken om openbaarmaking van processtukken meest relevante weigeringsgronden van de Wob zijn de volgende:

Artikel 10, eerste lid Wob (absolute weigeringsgrond)

- *Onder c: Bedrijfs- en fabricagegegevens;*
- *Onder d: Persoonsgegevens, bedoeld in Hoofdstuk 2.2. van de Wet Persoonsbescherming.*

Artikel 10, tweede lid Wob (relatieve weigeringsgrond)

- *Onder a: Betrekkingen van Nederland met andere staten en internationale organisaties;*
- *Onder b: Economische en financiële belangen van de staat;*
- *Onder g: Voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van de bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke of rechtspersonen.*

Bij relatieve weigeringsgronden is per geval steeds een afweging van het genoemde belang met het belang van openbaarmaking vereist. Bij absolute weigeringsgronden is een dergelijke afweging niet vereist; het enkele feit dat de grond zich voordoet is voldoende voor weigering.

Bescherming van een goede rechtsbedeling

Indien bij een Nederlandse bestuursorgaan de vrees bestaat dat openbaarmaking van een specifiek processtuk een goede rechtsbedeling zou kunnen belemmeren, kan zulks een reden vormen om openbaarmaking te weigeren. Weliswaar kent de Wob geen uitdrukkelijke weerslag van het algemene beginsel van een goede rechtsbedeling op grond waarvan partijen het recht zouden hebben om zonder beïnvloeding van buiten, met name van de zijde van het publiek, hun belangen in rechte te verdedigen. De Wob kent echter wel als relatieve weigeringsgrond: “voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van de bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke of rechtspersonen” (artikel 10, tweede lid, onder g). Deze weigeringsgrond zou door een Nederlands bestuursorgaan kunnen worden ingeroepen indien openbaarmaking van een processtuk een bedreiging zou vormen van een goede rechtsbedeling. N.b. deze weigeringsgrond is niet van toepassing op het ruime begrip “milieu-informatie”; zie in dat verband hoofdstuk 3.3. van deze notitie. Overigens heeft de Nederlandse rechter zich tot op heden niet duidelijk uitgesproken over de kwestie.

De Europese rechter heeft zich inmiddels wel over de kwestie uitgesproken. Enerzijds heeft het Gerecht in zijn arrest van 17 juni 1998 in zaak T-174/95, Svenska Journalistförbundet *tegen* Raad van de Europese Unie, Rec. p. II-2289, r.o. 135 e.v. het bestaan erkend van een algemeen beginsel van goede rechtsbedeling, op grond waarvan partijen het recht hebben om zonder beïnvloeding van buiten, met name van de zijde van het publiek, hun belangen te verdedigen. Uit het algemene beginsel van een goede rechtsbedeling, zoals dat door het Gerecht is erkend, kan worden afgeleid dat partijen als regel het recht hebben zich te verzetten tegen openbaarmaking van hun eigen processtukken. Het Gerecht maakt daarbij niet duidelijk of dit recht slechts bestaat bij verzoeken tot openbaarmaking in nog lopende procedures, of dat dit recht ook nog bestaat nadat een procedure is afgerond en in definitieve zin uitspraak door de rechter is gedaan. Hoewel het arrest van het Gerecht niet is gebaseerd op Vo 1049/2001, maar op een oudere openbaarmakingsregeling, mag worden aangenomen dat het arrest zijn betekenis met de inwerkingtreding van Vo 1049/2001 niet heeft verloren.

Anderzijds heeft het Hof in een (plenair genomen) beschikking van 3 april 2000 in de zaak C-376/98, Bondsrepubliek Duitsland *tegen* Europees Parlement en Raad van de Europese Unie, nog niet gepubliceerd in rec. (r.o.10) bepaald dat het partijen in een procedure in beginsel vrij staat om hun eigen processtukken openbaar te maken, behalve in uitzonderlijke gevallen waarin openbaarmaking van processtukken een goede rechtsbedeling zou kunnen schaden. Het Hof maakt daarbij niet duidelijk in welke (uitzonderlijke) gevallen openbaarmaking zou kunnen leiden tot het toebrengen van schade aan een goede rechtsbedeling.

Uit de hierboven aangehaalde (Europese) rechtspraak kan het volgende worden afgeleid. Enerzijds hebben lidstaten het recht om zich in procedures voor Hof en Gerecht te verzetten tegen openbaarmaking van processtukken, zulks gelet op het door het Gerecht geformuleerde algemene beginsel van een goede rechtsbedeling. Anderzijds staat het lidstaten vrij om - indien zij dat wensen - hun eigen processtukken openbaar te maken, behalve in die (uitzonderlijke) gevallen waarin openbaarmaking van een stuk een goede rechtsbedeling kan schaden. De lidstaten hebben op basis van de huidige stand van de Europese wetgeving en rechtspraak dus een zekere manoeuvreerruimte ter zake van openbaarmaking van hun eigen processtukken.

Beleidslijn

Bij de huidige stand van Nederlandse en Europese wetgeving en rechtspraak wordt ervoor gekozen om, binnen de grenzen van de Wob, *als regel* ervan uit te gaan dat processtukken van de Nederlandse regering in nog lopende procedures voor Hof en Gerecht niet worden openbaargemaakt. Deze regel geldt zowel voor processtukken in directe beroepen voor Gerecht en Hof, als voor schriftelijke opmerkingen in prejudiciële procedures. Als weigeringsgrond geldt in dat verband artikel 10, lid 2, sub g Wob (voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van de bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke of rechtspersonen), eventueel in samenhang met artikel 10, lid 2, sub b (economische en financiële belangen van de staat). Het gaat daarbij in het bijzonder om de bescherming van een goede rechtsbedeling. Het bestuursorgaan zal echter in elk individueel geval moeten beoordelen of er redenen zijn om van de regel af te wijken en alsnog tot openbaarmaking te besluiten. Aangezien de Wob uitgaat van openbaarheid, dient in elk individueel geval in het besluit goed gemotiveerd te worden waarom deze weigeringsgrond wordt ingeroepen. In het besluit een beroep doen op een algemene beleidslijn dat processtukken niet openbaar worden gemaakt, is niet voldoende.

Indien eenmaal arrest is gewezen door Hof of Gerecht, dan wordt ervoor gekozen om *als regel* ervan uit te gaan dat processtukken van de Nederlandse regering op verzoek worden openbaargemaakt. Ook daar is echter steeds een beoordeling per individueel geval vereist. Overwogen zou kunnen worden om als regel reeds na publikatie van het rapport ter terechtzitting van Gerecht of Hof - dat wil zeggen direct voorafgaand aan de mondelinge behandeling - over te gaan tot openbaarmaking van processtukken van de Nederlandse regering, indien daar om wordt gevraagd. Het rapport ter terechtzitting - dat een samenvatting van de standpunten van de betrokken partijen bevat, waaronder in voorkomend geval van het standpunt van de Nederlandse regering - is immers zelf ook openbaar.

Indien openbaarmaking van een Nederlands processtuk wordt overwogen, is in ieder geval van belang dat eventueel in het stuk opgenomen bedrijfs- en fabricagegegevens, c.q. persoonsgegevens worden geheimgehouden. Bovendien dient het bestuursorgaan zeer voorzichtig te zijn met openbaar maken van processtukken waarin expliciet wordt ingegaan op stellingen die door de Commissie of een lidstaat in de procedure zijn ingenomen. Beide aspecten worden hieronder nader belicht.

Reactie op stellingen van Commissie of Lidstaten

Indien het Nederlandse processtuk expliciet ingaat op stellingen in processtukken van één van de Europese instellingen of van andere lidstaten, dan brengen Vo 1049/2001 en artikel 10, tweede lid, sub a Wob mee dat het Nederlandse processtuk niet zonder meer zonder toestemming van de instelling of de betrokken andere lidstaten openbaar gemaakt mag worden. In dergelijke gevallen dient de betrokken instelling of de betrokken lidstaat eerst om advies gevraagd te worden ter zake van openbaarmaking. Indien een negatief advies wordt afgegeven, mag het Nederlandse bestuursorgaan in beginsel niet tot openbaarmaking overgaan. Daarbij dient het bestuursorgaan te onderzoeken of het Nederlandse processtuk niet gedeeltelijk openbaar gemaakt zou kunnen worden, na weglakking van de passages waarin wordt verwezen naar de inhoud van processtukken van instellingen of lidstaten. Het bestuursorgaan kan onder omstandigheden tot een gedeeltelijke openbaarmaking van het processtuk verplicht zijn. Zie in dat verband het arrest van het Gerecht van 7 september 1999 in de zaak T-14/98, Hautala *tegen* Raad, Rec. P. II-2489, r.o. 76 e.v.

Bedrijfs- of fabricagegegevens

Indien het processtuk van de Nederlandse regering bedrijfs- of fabricagegegevens bevat, dan wel persoonsgegevens als bedoeld in Hoofdstuk 2.2. van de Wet Persoonsbescherming, mogen deze gegevens niet worden openbaar gemaakt. In beginsel dient dan tot gedeeltelijke openbaarmaking van het processtuk te worden overgegaan, na weglakking van de hierboven bedoelde gegevens. Zie nogmaals het Gerecht in zaak T-14/98 Hautala *tegen* Raad, eerder genoemd.

Processtukken opgesteld door Commissie, Raad en Europees Parlement

Indien bij het Nederlandse bestuursorgaan processtukken worden opgevraagd die zijn opgesteld door de Commissie, de Raad of het Europees Parlement, dan zijn naast de Wob tevens de bepalingen van Vo 1049/2001 van toepassing. Het Nederlandse bestuursorgaan is in dat geval - gelet op Vo 1049/2001 en artikel 10, tweede lid, sub a, Wob - in beginsel gehouden om advies te vragen aan de betrokken Europese instelling waarvan het processtuk afkomstig is. Het is bijvoorbeeld bekend dat de Commissie *als regel* niet toelaat dat anderen de processtukken van de Commissie openbaar maken. Het bestuursorgaan zal een negatief advies van de instelling omtrent openbaarmaking in beginsel moeten volgen. Dit brengt het beginsel van gemeenschapstrouw mee. Zie in dat verband ook de weigeringsgrond voor openbaarmaking genoemd in artikel 10, tweede lid, sub a Wob: "betrekkingen van Nederland met ander staten en internationale organisaties"

Kortheidshalve zij verder verwezen naar de in hoofdstuk 2 van deze notitie beschreven algemene behandelwijze van informatieverzoeken.

Processtukken opgesteld door andere lidstaten en derden

Indien bij het Nederlandse bestuursorgaan processtukken worden opgevraagd die zijn opgesteld door een andere lidstaat, dan dient ook hier het bestuursorgaan die lidstaat eerst te raadplegen, alvorens omtrent openbaarmaking te beslissen. Ook hier geldt dat het bestuursorgaan het advies van de lidstaat in beginsel zal moeten volgen, gelet op artikel 10, tweede lid, sub a Wob. Indien bij het Nederlandse bestuursorgaan processtukken worden opgevraagd die afkomstig zijn van een andere partij - natuurlijke persoon of rechtspersoon - zal in beginsel ook eerst aan die andere partij advies worden gevraagd.

Ook hier zij kortheidshalve verder verwezen naar de in hoofdstuk 2 van deze notitie beschreven algemene behandelwijze van informatieverzoeken.

3.2. Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten ter zake van staatssteunprocedures betrokken zijn***Inleiding***

In dit hoofdstuk wordt aan de orde gesteld de vraag of en in hoeverre Nederlandse bestuursorganen - in het licht van de huidige wetgeving en jurisprudentie - verzoeken tot openbaarmaking van documenten met betrekking tot staatssteunprocedures in het kader van de artikelen 87 en 88 EG zouden moeten honoreren.

In een aanmeldingsprocedure, een formele onderzoeksprocedure of een procedure betreffende onrechtmatige steun of misbruik van steun wordt veel informatie uitgewisseld tussen de Commissie en de betrokken lidstaat, tussen de Commissie en derden-belanghebbenden, tussen de Commissie en de overige lidstaten en tussen de lidstaat en het betrokken bedrijf of de betrokken bedrijven. Het gaat onder andere om informatie in brieven van de lidstaten aan de Commissie en vice versa (zoals de aanmeldingsbrief, de vragen van de Commissie en de antwoorden van de lidstaat), in (klacht)brieven van ondernemingen, in reacties van andere lidstaten of andere ondernemingen naar aanleiding van de opening van de formele onderzoeksprocedure, maar ook in brieven tussen de lidstaat en de betrokken onderneming(en). Voorts gaat het om informatie in de beschikkingen van de Commissie.

Specifieke openbaarmakingsregeling in Procedureverordening

Als bij een Nederlands bestuursorgaan een informatieverzoek wordt ingediend waarbij stukken betrokken zijn die zijn opgesteld of ontvangen in het kader van een staatssteunprocedure, zal een dergelijk verzoek in behandeling moeten worden genomen met inachtneming van de bepalingen van de Wob (en de Awb) alsmede met inachtneming van de bepalingen van Vo 1049/2001. Bij staatssteunprocedures speelt naast Vo 1049/2001 evenwel nog een andere verordening. Het gaat om Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad van 22 maart 1999 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 93 van het EG-Verdrag (de Procedureverordening) waarin specifieke regels zijn opgenomen omtrent bekendmaking en geheimhouding van informatie in staatssteunprocedures. Het informatieverzoek zal evenzeer met inachtneming van de Procedureverordening moeten worden behandeld.

In artikel 24 van de Procedureverordening is bepaald:

“De Commissie en de lidstaten, alsmede hun ambtenaren en overige personeelsleden, met inbegrip van de door de Commissie aangewezen onafhankelijke deskundigen, mogen de informatie die zij bij de toepassing van deze verordening hebben verkregen en die onder de geheimhoudingsplicht valt, niet openbaar maken.”

Voorts is in artikel 25 bepaald:

“De (...) beschikkingen worden tot de betrokken lidstaat gericht. De Commissie stelt de betrokken lidstaat er onverwijld van in kennis en geeft hem de gelegenheid om de Commissie mee te delen welke informatie volgens hem onder de geheimhoudingsplicht valt.”

De specifieke openbaarmakingsregeling van de Procedureverordening is niet uitputtend, enkel informatie die onder de geheimhoudingsplicht als genoemd in artikel 24 van de Procedureverordening valt, mag niet openbaar gemaakt worden. Wat wel en niet onder de geheimhoudingsplicht van artikel 24 valt zal moeten worden vastgesteld in het licht van Vo 1049/2001 en de daarin genoemde absolute en relatieve weigeringsgronden. Een en ander betekent dat in gevallen waarin het Nederlands bestuursorgaan twijfelt over de vraag of bepaalde documenten met betrekking tot staatssteunprocedures onder de geheimhoudingsplicht van de Procedureverordening vallen, zij daarover advies moet vragen - conform Vo 1049/2001 - aan de betrokken Europese instelling van wie het document afkomstig is. Vaak is dat de Commissie. Daarbij is van belang dat staatssteunprocedures uiteindelijk kunnen uitmonden in procedures voor het Gerecht en het Hof, hetgeen zowel voor de lidstaat als voor de Commissie aanleiding kan zijn om terughoudend met verzoeken tot openbaarmaking om te gaan. Gewezen zij in dat verband op het arrest van het Gerecht van 11 december 2001 in zaak T-191/99, Petrie e.a. tegen Commissie, Rec p. II-3677, r.o. 68 en van 5 maart 1997 in zaak T-105/95, WWF-UK tegen Commissie, Rec p. II-00313, r.o. 63, waarin is geoordeeld dat:

“..lidstaten tijdens de onderzoeken die eventueel tot een niet-nakomingsprocedure kunnen leiden, van de Commissie een vertrouwelijke behandeling (mogen) verwachten. Deze vertrouwelijkheidseis blijft ook gelden nadat beroep is ingesteld bij het Hof, omdat niet valt uit te sluiten dat de onderhandelingen tussen de Commissie en de betrokken lidstaat, die ertoe strekken dat deze laatste zich vrijwillig schikt naar de eisen van het Verdrag, in de loop van de gerechtelijke procedure en tot de uitspraak van het arrest van het Hof kunnen worden voortgezet.”

In het geval dat na de publicatie van een beschikking, bijvoorbeeld een beschikking tot opening van de formele onderzoeksprocedure, maar voor het afronden van het onderzoek van de Commissie een verzoek om informatie wordt ontvangen, moet uiteraard bezien worden in hoeverre de gevraagde informatie reeds in de beschikking is opgenomen. De in de beschikking opgenomen informatie is immers reeds openbaar.

Na afronding van (een eerste) onderzoek door de Commissie dient de Commissie een beschikking te nemen. In het belang van de transparantie en de rechtszekerheid acht de Commissie - blijkens overweging 21 van de procedureverordening - het dienstig om publieke informatie te verstrekken over haar beschikkingen. Tegenover dit belang staat echter het belang van de lidstaat en de betrokken onderneming.

Derhalve dient de Commissie, voordat een beschikking wordt gepubliceerd, respectievelijk aan een derdebelanghebbende wordt verstuurd, overeenkomstig artikel 25 van de Procedureverordening de betrokken lidstaat in de gelegenheid te stellen om aan te geven welke informatie volgens hem onder de geheimhoudingsplicht valt. Omdat hierbij geen materiële maatstaven zijn gegeven op grond waarvan wordt beoordeeld welke informatie geheim moet blijven, dient voor een materiële maatstaf te worden teruggegrepen op Vo 1049/2001.

Geheimhouding door betrokken ondernemingen

Tenslotte moet bedacht worden dat de geheimhoudingsplicht, zoals neergelegd in de Procedureverordening, geldt voor de Commissie en de lidstaat, maar niet voor de betrokken onderneming(en). Hoewel de meeste “steunontvangende” ondernemingen er geen baat bij zullen hebben om informatie over een onderzoek van de Commissie openbaar te maken, lijkt het desalniettemin verstandig dat de lidstaat hierover expliciete afspraken maakt met de betrokken onderneming(en).

3.3. Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten met milieu-informatie betrokken zijn

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aan de orde gesteld de vraag of en in hoeverre Nederlandse bestuursorganen - in het licht van de huidige wetgeving en jurisprudentie - verzoeken tot openbaarmaking van EU-gerelateerde documenten die milieuinformatie bevatten zouden moeten honoreren. Daarbij zal achtereenvolgens ingegaan worden op het vigerende openbaarheidsregime voor milieu-informatie en op het (waarschijnlijke) toekomstige regime.

Vigerend openbaarheidsregime voor milieu-informatie

Op dit moment gelden voor milieu-informatie de volgende openbaarheidsregimes. Er moet daarbij een onderscheid worden gemaakt tussen de situatie in Europa (zowel wat betreft de lidstaten als wat betreft de instellingen) en de situatie in Nederland.

a. Europese regelgeving gericht tot de lidstaten

Op Europees niveau geldt op dit moment Richtlijn 90/313/EEG van 7 juni 1990 (*PbEG* L 158) inzake de vrije toegang tot milieu-informatie. Het doel van de Richtlijn is het waarborgen van de vrije toegang tot milieu-informatie waarover overheidsinstanties beschikken en de verspreiding daarvan. Dit komt de bescherming van het milieu ten goede, zo wordt in de preambule overwogen. Ook geeft de Richtlijn regels en voorwaarden bij de terbeschikkingstelling van zulke informatie. Aangezien deze Richtlijn volledig is omgezet in Nederlands recht, wordt wat de inhoud betreft verwezen naar het onderdeel hierna.

Inmiddels is duidelijk dat Richtlijn 90/313/EEG met ingang van 14 februari 2005 zal worden ingetrokken. Nederland zal op dat moment moeten voldoen aan de bepalingen van een nieuwe Richtlijn, te weten Richtlijn 2003/4/EG van 28 januari 2003 inzake de toegang van het publiek tot milieu-informatie (*Pb2003*, L41). Op deze laatste Richtlijn zal nader worden ingegaan bij de bespreking van het toekomstig openbaarheidsregime voor milieu-informatie.

b. Nederlandse regelgeving

Richtlijn 90/313/EEG heeft in Nederland geleid tot aanpassing van de Wob. De Wob bevat in artikel 1, onder g, een definitie van milieu-informatie. Deze is overgenomen uit artikel 2 van de Richtlijn:

“alle beschikbare informatie in geschreven, visuele, auditieve of geautomatiseerde vorm betreffende de toestand van water, lucht, bodem, fauna, flora, akkers en natuurgebieden, betreffende activiteiten, met inbegrip van activiteiten die hinder veroorzaken, zoals lawaai, en maatregelen die hierop een ongunstig effect hebben of waarschijnlijk zullen hebben, en betreffende beschermende activiteiten en maatregelen ter zake, met inbegrip van bestuursrechtelijke maatregelen en milieubeheersprogramma's.”

Deze definitie is zeer ruim. Het is bovendien lastig om precies aan te geven welke documenten wel en welke documenten niet onder het begrip “milieu-informatie” vallen. Voorzover bekend, is er geen Nederlandse jurisprudentie omtrent de omvang van het begrip. De Europese rechter heeft zich er wel over uitgesproken. In het arrest van het Hof van 17 juni 1998 in zaak C-321/96 (Mecklenburg), Jur p. I-03809, merkt het Hof over de definitie het volgende op:

“Uit de bewoordingen van deze bepaling volgt, dat de gemeenschapswetgever aan dit begrip een ruime betekenis heeft willen geven, die zowel de gegevens als de activiteiten met betrekking tot de toestand van die sectoren omvat. In de tweede plaats volgt uit het gebruik van de bewoordingen “met inbegrip” in artikel 2, sub a, van de richtlijn, dat het begrip “bestuursrechtelijke maatregelen” slechts een voorbeeld is van de door de richtlijn bedoelde “activiteiten” of “maatregelen”. Gelijk de advocaat-generaal in punt 15 van zijn conclusie heeft beklemtoond, heeft de gemeenschapswetgever zich er immers van onthouden, een definitie van het begrip “milieu-informatie” te geven die enige overheidsactiviteit zou kunnen uitsluiten, en dient de term “maatregelen” enkel om te preciseren, dat onder de door de richtlijn bedoelde handelingen alle vormen van uitoefening van de overheidstaak moeten worden begrepen. Om “milieu-informatie in de zin van de richtlijn” te zijn, volstaat het dus, dat een standpunt van de overheid, zoals het standpunt dat in het hoofdgeding aan de orde is, een handeling vormt die de toestand van één van de door de richtlijn bedoelde sectoren van het milieu al dan niet ongunstig kan beïnvloeden. Dit is het geval, indien dit standpunt, gelijk de verwijzende rechter opmerkt, vanuit het oogpunt van milieubescherming invloed kan hebben op de beslissing tot goedkeuring van de bouwplannen. Mitsdien moet op de eerste vraag worden geantwoord, dat artikel 2, sub a, van de richtlijn aldus moet worden uitgelegd, dat het van toepassing is op een standpunt dat een dienst voor landschapszorg in het kader van zijn deelneming aan een procedure tot goedkeuring van bouwplannen inneemt, indien dit standpunt vanuit het oogpunt van milieubescherming invloed kan hebben op de beslissing tot goedkeuring van die plannen.” (r.o. 19-22)

In een noot (in M&R jurisprudentiekatern, september 1998, nummer 9) bij dit arrest merkt M. Klijnstra het volgende op:

“(…) Het gaat niet alleen om klassieke milieu-informatie, bijvoorbeeld lozingsgegevens, maar in wezen om alle overheidsactiviteiten die de toestand van één van de sectoren van het milieu al dan niet ongunstig kunnen beïnvloeden. Ook economische of financiële gegevens van een bedrijf, in bezit van de overheid kunnen uiteraard milieu-informatie zijn. Te denken valt aan de “Plannen van Gasafzet” van de Gasunie, economische gegevens die volgens milieu-organisaties in een zaak uit 1994 van belang konden zijn voor de vraag of ondergrondse opslag in Langelo nodig was (Rb. Utrecht 24-11-1994, MenR 1995/4, nr. 51, m.nt. Klijnstra). (...) De Nederlandse bestuursrechter zal dit begrip dus ruim moeten interpreteren, wat gezien de openbaarheidstraditie in Nederland weinig problemen zal opleveren (...).”

Milieu-informatie berust zeker niet alleen onder de Minister van VROM. Ook bij de ministeries van VWS, LNV, V&W, Defensie en Economische Zaken zal milieu-informatie aanwezig zijn. Bovendien kan niet worden uitgesloten dat zich ook bij andere ministeries milieu-informatie bevindt.

Voor milieu-informatie gelden de normale openbaarheidsbepalingen van de Wob, met uitzondering van twee weigeringsgronden. De eerste is de relatieve weigeringsgrond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder b: economische en financiële belangen van een bestuursorgaan. Deze uitzonderingsgrond is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voorzover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter, zo volgt uit artikel 10, derde lid. De reikwijdte van het begrip ‘vertrouwelijk’ wordt niet verder uitgewerkt in de Wob, noch in de toelichting daarbij. Er is ook nog geen jurisprudentie over dit artikellid.

De tweede uitzonderingsgrond is de relatieve uitzonderingsgrond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g (het voorkomen van onevenredige bevoor- of benadeling van betrokkenen of derden). Deze uitzonderingsgrond is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie, zo bepaalt artikel 10, vierde lid. Datzelfde lid bepaalt echter dat het verstrekken van deze informatie wel achterwege kan blijven voorzover het gegevens betreft waarvan openbaarmaking aantasting van het milieu waarschijnlijker zou

maken. Een voorbeeld hiervan is informatie over de broedplaats van een zeldzame vogel. Zonder deze toevoeging zou het bestuursorgaan deze informatie niet mogen weigeren. Nu is het echter mogelijk dit wel te doen omdat er gevaar bestaat dat openbaarmaking van de informatie leidt tot bedreiging van het voortbestaan van de vogel.

Al met al geldt voor milieu-informatie dus een ruimere openbaarmakingsplicht dan voor niet-milieu-informatie, of, anders gezegd, een kleinere uitzonderingsmarge. Waar in de uniforme behandelwijze behandeling volgens de Wob wordt voorgeschreven, dient bij milieu-informatie rekening gehouden te worden met het bovenstaande verdergaande openbaarheidsregime. Op termijn wordt het openbaarheidsregime nog verder uitgebreid (zie hierna onder toekomstig openbaarheidsregime voor milieu-informatie).

c. Europese regelgeving gericht tot de Europese instellingen

Voor de Europese instellingen en agentschappen geldt sinds 3 december 2001 Vo 1049/2001. Wat betreft de inhoud van deze Verordening wordt verwezen naar hoofdstuk 2 van deze notitie. De Verordening bevat op dit moment geen specifieke bepalingen over milieu-informatie, wat tot gevolg heeft dat voor milieu-informatie dezelfde verstrekings- en weigeringsregels gelden als voor niet-milieu-informatie. Hierin komt op termijn verandering (zie hierna onder toekomstig openbaarheidsregime voor milieu-informatie).

Toekomstig openbaarheidsregime voor milieu-informatie

Verdrag van Aarhus

Zoals hiervoor gesteld zullen de hiervoor beschreven openbaarheidsregels op termijn verder worden verruimd bij de implementatie van het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag is op 25 juni 1998 in het Deense Aarhus gesloten en heet voluit “Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden”. Op 30 oktober 2001 is het in werking getreden. Een van de belangrijkste overwegingen voor het Verdrag is dat adequate bescherming van het milieu van wezenlijk belang is voor het welzijn van de mens en het genot van de fundamentele mensenrechten, waaronder het recht op leven zelf. Een ieder heeft het recht te leven in een milieu dat passend is voor zijn of haar gezondheid en welzijn en heeft de plicht, zowel individueel als tezamen met anderen, het milieu te beschermen en te verbeteren in het belang van de huidige en toekomstige generaties. Om dit te kunnen doen, moeten burgers recht op toegang tot milieu-informatie hebben, zo wordt overwogen in de preambule. Van de drie pijlers van het verdrag is in het kader van deze notitie de toegang tot informatie het meest van belang. Het verdrag is ondertekend door een groot aantal landen (waaronder Nederland) en ook door de Europese Gemeenschappen, wat gevolgen heeft voor de Europese regelgeving, zowel gericht tot de lidstaten als tot de eigen instellingen.

Op een aantal punten biedt het verdrag een ruimer openbaarheidsregime dan de bestaande regelingen. Allereerst is het begrip milieu-informatie ruimer dan dat in Richtlijn 90/313/EEG. De toestand van de menselijke gezondheid, veiligheid en levensomstandigheden vallen nu expliciet onder het begrip. Dat geldt ook voor cultureel waardevolle gebieden en gebouwen, voorzover deze kunnen worden aangetast door de toestand van het milieu. Verder zijn de mogelijkheden om de weigeringsgronden in te roepen beperkter.

a. Europese regelgeving gericht tot de lidstaten

Het Verdrag van Aarhus noopt tot aanpassingen van de Europese regelgeving. De belangrijkste aanpassing op het gebied van toegang tot milieu-informatie betreft de totstandkoming van Richtlijn 2003/4/EG van 28 januari 2003 inzake de toegang van het publiek tot milieu-informatie (Pb2003, L41). Zoals hiervoor reeds opgemerkt blijft Richtlijn 90/313/EEG in de periode tussen de inwerkingtreding van de Richtlijn en de uiterste implementatiedatum, overigens nog van toepassing.

Nederland moet uiterlijk op 14 februari 2005 aan de voorschriften van Richtlijn 2003/4/EG voldoen. In het kader van de uitvoering van het Verdrag van Aarhus is inmiddels een wetsvoorstel in procedure (zie hieronder onder b) . Dit wetsvoorstel bevat veel van de regelgeving die nodig is voor de implementatie van de Richtlijn. Op een aantal kleinere punten van Richtlijn 2003/4/EG zal aanvullende implementerende wetgeving nodig zijn. Op deze punten moet implementatiewetgeving nog in procedure worden gebracht, zodat Richtlijn 2003/4/EEG in twee fasen zal worden omgezet in de Nederlandse rechtsorde. Mogelijk zal

gebruik worden gemaakt van een nota van wijziging van het wetsvoorstel ter implementatie van het Verdrag van Aarhus.

b. Nederlandse regelgeving

Zoals hierboven reeds is aangegeven is thans een wetsvoorstel in procedure dat uitvoering geeft aan het Verdrag van Aarhus en dat (de meeste bepalingen van) Richtlijn 2003/4/EG in nationaal recht zal omzetten. Naar verwachting zal het wetsvoorstel - dat nog goedkeuring van het parlement behoeft - eind 2003 in werking kunnen treden.

Het wetsvoorstel beoogt allereerst enkele algemene noties uit het Verdrag van Aarhus (die in Nederland al in de praktijk worden toegepast) expliciet in de Wob vast te leggen. Het betreft onder andere de notie dat informatie in beginsel openbaar is, dat degenene die een verzoek om informatie indient daarbij geen specifiek belang behoeft aan te tonen en dat overheidsinstanties in beginsel gehouden zijn om verzoekers te helpen bij het formuleren van hun verzoek om informatie. Deze aanvullingen en preciseringen in de Wob gelden voor alle soorten informatie en niet alleen voor milieu-informatie.

Daarnaast introduceert het wetsvoorstel enkele wijzigingen van de Wob die uitsluitend betrekking hebben op milieu-informatie. Zo wordt de definitie van milieu-informatie verruimd en overgebracht naar de Wet Milieubeheer: als gezegd valt onder het verruimde begrip milieu-informatie ook informatie over genetisch gemodificeerde organismen, biodiversiteit, gezondheid en veiligheid en cultureel waardevolle gebieden en bouwwerken, voorzover deze kunnen worden aangetast door de toestand van het milieu.

Daarnaast beoogt het wetsvoorstel de thans nog absoluut geformuleerde uitzonderingsgrond inzake bedrijfs- en fabricagegegevens (artikel 10, eerste lid, sub c Wob) te wijzigen: indien de gevraagde bedrijfsgegevens milieu-informatie bevatten, zal het belang van het betrokken bedrijf voortaan moeten worden afgewogen tegen het belang van openbaarheid. Voorzover de bedrijfsgegevens emissiegegevens zijn, zal in het geheel geen beroep meer kunnen worden gedaan op deze uitzonderingsgrond. Emissiegegevens nemen overigens ook bij de andere wettelijke weigeringsgronden een bijzondere plaats in. In beginsel zullen bestuursorganen gegevens over emissies openbaar moeten maken, tenzij sprake is van zwaarwegende belangen die zich tegen openbaarmaking daarvan verzetten.

Een andere wijziging die blijkens het wetsvoorstel in de Wob zal worden aangebracht betreft de openbaarmaking van persoonlijke beleidsopvattingen in documenten ten behoeve van intern beraad volgens het regime van artikel 11 Wob. Dit artikel krijgt in het wetsvoorstel een vierde lid, waarin de in het eerste lid van het artikel opgenomen uitzonderingsgrond wordt gerelativeerd indien de persoonlijke beleidsopvatting betrekking heeft op milieu-informatie. Het belang van de bescherming van de persoonlijke beleidsopvatting zal in dat geval moeten worden afgewogen tegen het belang van openbaarheid. Indien deze afweging ten gunste van openbaarheid uitvalt, biedt het nieuwe vierde lid de mogelijkheid om de gevraagde informatie in niet tot personen herleidbare vorm te verstrekken. Deze mogelijkheid is opgenomen om te voorkomen dat bestuurders en ambtenaren in de praktijk een al te grote terughoudendheid aan de dag zouden leggen bij het geven van persoonlijke beleidsopvattingen.

Verder zal volgens het wetsvoorstel in de Wob een nieuwe relatieve weigeringsgrond worden opgenomen, uitsluitend voor milieu-informatie. Deze nieuwe weigeringsgrond ziet op beveiliging van bedrijven en het voorkomen van sabotage. Voor alle duidelijkheid: ongewijzigd blijft de huidige bepaling in de Wob dat de weigeringsgrond van art. 10, tweede lid, onder g (onevenredige benadeling of bevoordeling van betrokken derden) niet kan worden ingeroepen in geval van milieu-informatie.

Voorzover de in het wetsvoorstel opgenomen verruimingen van de openbaarheid van milieu-informatie geen negatieve gevolgen hebben voor de daarbij betrokken partijen, zou reeds nu op deze voorgestelde verruimingen kunnen worden geanticipeerd.

c. Europese regelgeving gericht tot de Europese instellingen

Als gevolg van artikel 2, aanhef en onder d, van het Verdrag is het Verdrag ook van toepassing op de instellingen van de Europese Unie. Deze instellingen zullen daarom moeten beoordelen of de bestaande Vo 1049/2001 voldoet aan de eisen die het Verdrag stelt. Zeer waarschijnlijk zullen de Europese Gemeenschappen het Verdrag niet kunnen ratificeren zonder deze Verordening aan te passen of aanvullende wetgeving uit te vaardigen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de beslistermijnen en de weigeringsgronden. Wanneer dat het geval is, wordt deze notitie aangepast.

3.4. Informatieverzoeken gericht aan Nederlandse bestuursorganen waarbij documenten ter zake van notificaties op grond van de Notificatierichtlijn betrokken zijn

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aan de orde gesteld de vraag of en in hoeverre Nederlandse bestuursorganen - in het licht van de huidige wetgeving en jurisprudentie - verzoeken tot openbaarmaking van documenten met betrekking tot notificaties op grond van de Notificatierichtlijn zouden moeten honoreren.

Categorieën documenten

Op grond van Richtlijn 98/34/EG en Richtlijn 98/48/EG (tezamen bekend als de Notificatierichtlijn) dienen nationale ontwerp-maatregelen met producteisen en/of regels over elektronische diensten aan de Europese Commissie te worden gemeld. De notificatie wordt door de Commissie aan alle andere lidstaten doorgezonden. In de daaropvolgende procedure kunnen zowel de Commissie als de overige lidstaten reageren op de notificatie door middel van opmerkingen en/of een uitvoerig gemotiveerde mening (UGM). Bij Nederlandse bestuursorganen berusten derhalve de volgende documenten:

- De door Nederland of andere landen opgestelde notificatiepakketten (bestaande uit: het 14 puntenbericht, de ontwerp-maatregel, de ontwerp-(memorie/nota van) toelichting en, eventueel, referentiemateriaal)
- Door Nederland opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van door andere lidstaten opgestelde notificatiepakketten
- Door de Commissie opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van Nederlandse notificatiepakketten
- Door de Commissie opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van notificatiepakketten van andere lidstaten
- Door andere lidstaten opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van Nederlandse notificatiepakketten
- Door andere lidstaten opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van notificatiepakketten van andere lidstaten

Toepasselijke regelgeving

Artikel 8, vierde lid, van Richtlijn 98/34/EG bepaalt dat de op grond van dat artikel verstrekte inlichtingen (de notificatiepakketten), behoudens uitzonderingen, niet als vertrouwelijk worden aangemerkt. Over de openbaarmaking van UGM's geeft de richtlijn geen uitsluitel. Voor het overige is er geen specifieke Europese of Nederlandse regelgeving met betrekking tot de openbaarheid van deze documenten hetgeen tot gevolg heeft dat de Wob van toepassing is op de documenten opgesteld door een Nederlands bestuursorgaan en de documenten afkomstig van andere lidstaten. De Wob is eveneens van toepassing op de documenten opgesteld door de Commissie, maar daarbij moet tevens rekening gehouden worden met hetgeen bepaald is in Vo 1049/2001.

Tegen deze achtergrond wordt bij een verzoek om openbaarmaking gericht tot een Nederlands bestuursorgaan de volgende handelwijze aanbevolen ten aanzien van de verschillende categorieën documenten.

De door Nederland of andere landen opgestelde notificatiepakketten

Deze worden op verzoek openbaar gemaakt indien in het 14 puntenbericht niet is aangegeven dat de informatie vertrouwelijk dient te worden behandeld. Vo 1049/2001 is verder niet van belang.

Indien het een Nederlandse notificatie betreft en aangegeven is dat de informatie vertrouwelijk dient te worden behandeld, zal een verzoek tot openbaarmaking aan de Wob getoetst dienen te worden. Uit de motivering voor de vertrouwelijkheid zal naar mag worden aangenomen blijken welke uitzonderingsgrond van artikel 10 van toepassing is.

Bij een notificatie afkomstig van een ander land, waarbij is aangegeven dat de informatie vertrouwelijk dient te worden behandeld, zal openbaarmaking geweigerd dienen te worden op grond van artikel 10, tweede lid, onder a, Wob (de verhoudingen met andere staten). De motivering aangegeven in het 14 puntenbericht zal daarbij als motivering voor de weigering kunnen volstaan.

Door Nederland opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van door andere lidstaten opgestelde notificatiepakketten

Door Nederland opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van door andere lidstaten opgestelde notificatiepakketten worden op verzoek openbaar gemaakt voor zover op de informatie geen uitzonderingsgrond uit artikel 10 Wob van toepassing is. Vo 1049/2001 is hierbij niet van belang.

Bijzondere aandacht hierbij dient te bestaan voor de uitzonderingsgrond inzake de betrekkingen met andere staten (artikel 10, tweede lid, onder a, Wob). Als door de openbaarmaking van het Nederlandse standpunt indirect informatie wordt verstrekt over de maatregelen die door de andere lidstaat aangemeld zijn voor notificatie zal advies gevraagd moeten worden aan de andere lidstaat. Indien de ander lidstaat negatief adviseert, zal dit tot (gedeeltelijke) weigering op grond van art. 10, tweede lid, onder a, moeten leiden.

Een aantal landen heeft aangegeven zonder meer akkoord te zijn met de openbaarmaking van door hen opgestelde UGM's (VK, Denemarken, Finland en Zweden). In dat geval is het vragen van advies niet vereist.

Door de Commissie opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van Nederlandse notificatiepakketten

Door de Commissie opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van Nederlandse notificatiepakketten worden in beginsel op verzoek openbaar gemaakt voor zover op de informatie geen uitzonderingsgrond uit artikel 10 Wob van toepassing is. Bij de afweging dient rekening te worden gehouden met het bepaalde in artikel 5 Vo 1049/2001. Verwezen zij naar het bepaalde in hoofdstuk 2 van deze notitie.

Door de Commissie opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van notificatiepakketten van andere lidstaten

Voor door de Commissie opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van notificatiepakketten van andere lidstaten geldt hetzelfde als hiervoor is gezegd over de door de Commissie opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van Nederlandse notificatiepakketten.

Door andere lidstaten opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van Nederlandse notificatiepakketten

Door andere lidstaten opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van Nederlandse notificatiepakketten worden op verzoek openbaar gemaakt voor zover op de informatie geen uitzonderingsgrond uit artikel 10 Wob van toepassing is. Vo 1049/2001 is hierbij niet van belang, omdat deze Verordening voor zover het gaat om verzoeken om documenten die bij nationale bestuursorganen worden ingediend slechts betrekking heeft op documenten opgesteld door de Commissie, de Raad of het EP.

Bijzondere aandacht hierbij dient te bestaan voor de uitzonderingsgrond inzake de betrekkingen met andere staten (artikel 10, tweede lid, onder a, Wob). In beginsel zal aan de andere lidstaat advies gevraagd moeten worden over de openbaarmaking. Indien deze negatief adviseert, zal dit tot (gedeeltelijke) weigering op grond van art. 10, tweede lid, onder a, moeten leiden. Advies hoeft vanzelfsprekend niet gevraagd te worden als op andere uitzonderingsgronden al besloten is tot niet openbaarmaking. Evenmin

hoeft advies gevraagd te worden indien de betreffende lidstaat het document zelf al openbaar heeft gemaakt.

Door andere lidstaten opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van notificatiepakketten van andere lidstaten

Hiervoor geldt hetzelfde als hierboven is gesteld over door andere lidstaten opgestelde opmerkingen c.q. UGM's ten aanzien van Nederlandse notificatiepakketten. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat in dit geval sprake is van twee derde belanghebbende landen waaraan om advies gevraagd moet worden.

Het verstrekken van informatie aan een van beide kamers der Staten-Generaal

Op grond van artikel 68 Grondwet mag het verstrekken van informatie aan de Staten-Generaal alleen geweigerd worden met een beroep op het belang van de Staat. Voor een uitvoerige beschouwing over de verhouding tussen artikel 68 en de Wob zie Kamerstukken II, 2001-2002, 28 362 nr. 2.

Kort gezegd kan aangehouden worden dat in het geval vanuit een van beide Kamers verzocht wordt om een van bovengenoemde documenten en dit document op grond van een Wob verzoek niet verstrekt zou kunnen worden, de gevraagde informatie *ter vertrouwelijke kennisneming* aan de Kamer verstrekt wordt. Alleen in het geval het zeer gevoelige informatie betreft, kan deze aan de Kamer geweigerd worden met een beroep op het belang van de Staat.

4. CONCLUSIE

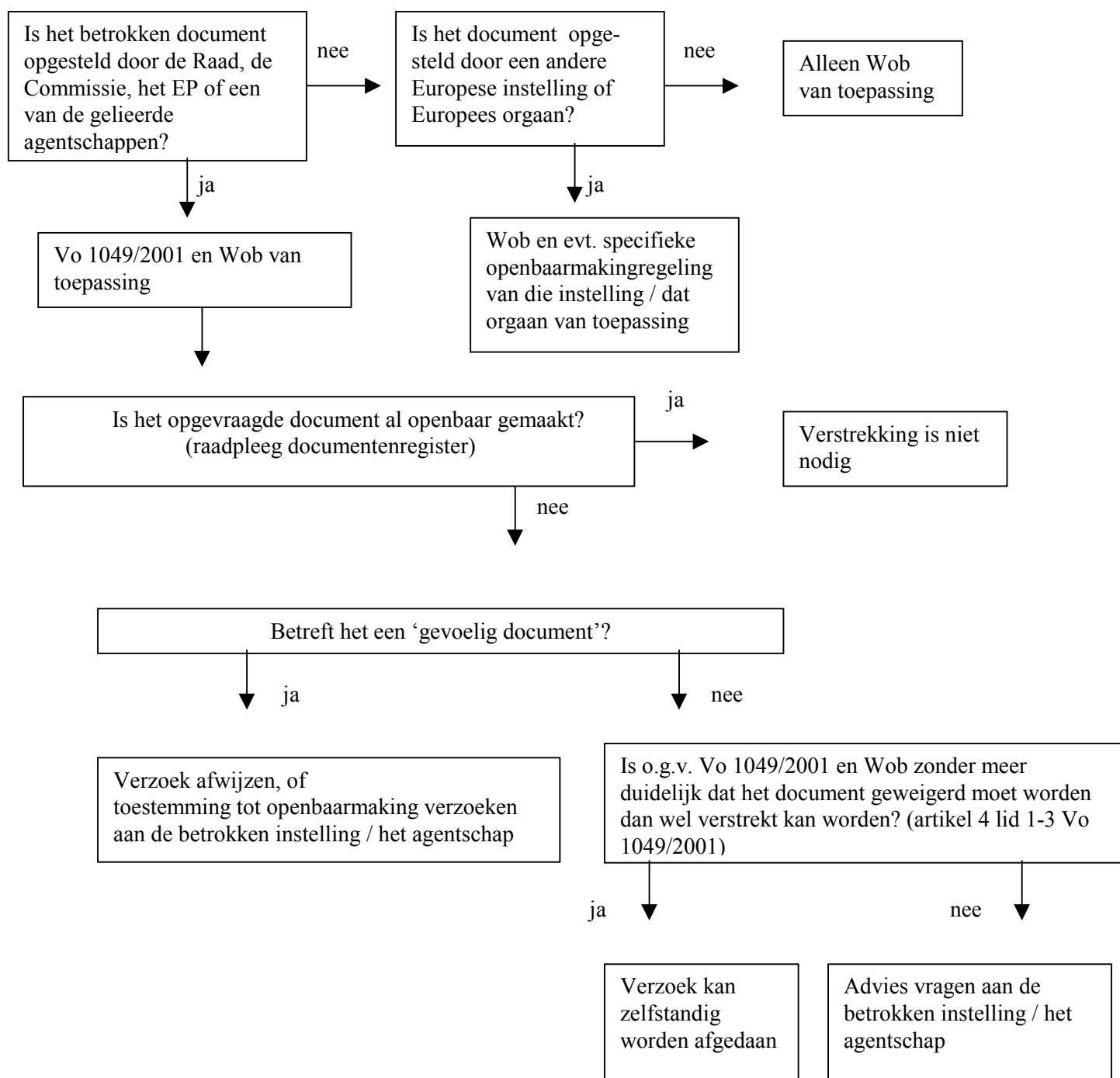
Informatieverzoeken met betrekking tot EU-gerelateerde documenten die onder Nederlandse bestuursorganen berusten, dienen te worden behandeld op grond van de Wob, met inachtneming van de toepasselijke Europese openbaarheidsregelgeving. Voor documenten die zijn opgesteld door Commissie, Raad, Europees Parlement en daarmee gelieerde agentschappen is de toepasselijke Europese openbaarheidsregelgeving vastgelegd in Vo 1049/2001; voor documenten die zijn opgesteld door andere Europese instellingen of organen gelden andere Europese openbaarheidsregels, opgesomd in *bijlage 5* bij deze notitie.

De wijze waarop Nederlandse bestuursorganen informatieverzoeken met betrekking tot EU-gerelateerde documenten dienen te behandelen wordt in algemene zin beschreven in hoofdstuk 2 van deze notitie en is vastgelegd in een stroomschema dat als *bijlage 1* is aangehecht. Hoofregel is dat een Nederlands bestuursorgaan in geval van twijfel een EU-gerelateerd document slechts openbaar mag maken, nadat hij de betrokken Europese instelling daarover van tevoren heeft geraadpleegd en de Europese instelling heeft aangegeven tegen openbaarmaking geen bezwaar te hebben.

Voor informatieverzoeken met betrekking tot specifieke categorieën documenten, zoals documenten met betrekking tot procedures voor Gerecht en Hof, staatssteunprocedures, notificaties op grond van de Notificatierichtlijn of milieu-informatie, gelden naast de Wob en Vo 1049/2001 nog bijzondere openbaarmakingsregels die Nederlandse bestuursorganen ter harte zullen moeten nemen. Deze regels zijn beschreven in hoofdstuk 3 van deze notitie.

Gelet op het feit dat de Nederlandse en Europese regelgeving en rechtspraak ter zake van openbaarmaking van documenten volop in ontwikkeling is, zal deze notitie geregeld moeten worden bijgesteld. Dit zal worden gedaan door het Wob-contactfunctionarissenoverleg.

Bijlage 1
Stroomschema voor de afhandeling van informatieverzoeken met Europese component

Bijlage 2

Tekst van Vo 1049/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 255, lid 2,

Gezien het voorstel van de Commissie(1),

Volgens de procedure van artikel 251 van het Verdrag(2),

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) In artikel 1, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie vindt het begrip "openheid" zijn verankering: het Verdrag markeert een nieuwe etappe in het proces van totstandbrenging van een steeds hechter verbond tussen de volkeren van Europa, waarin de besluiten in zo groot mogelijke openheid en zo dicht mogelijk bij de burger worden genomen.
- (2) Deze openheid maakt een betere deelneming van de burgers aan het besluitvormingsproces mogelijk en waarborgt een grotere legitimiteit en meer doelmatigheid en verantwoordelijkheid van de administratie ten opzichte van de burgers binnen een democratisch systeem. Zij draagt bij aan de versterking van de beginselen van democratie en eerbiediging van de grondrechten, zoals vervat in artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.
- (3) In de conclusies van de te Birmingham, te Edinburgh en te Kopenhagen gehouden bijeenkomsten van de Europese Raad is op de noodzaak gewezen voor een grotere transparantie in het werk van de instellingen van de Unie te zorgen. Deze verordening consolideert de initiatieven die de instellingen al hebben genomen om de doorzichtigheid van het besluitvormingsproces te verbeteren.
- (4) Deze verordening heeft tot doel het recht van toegang van het publiek tot documenten maximaal zijn beslag te geven en de voorwaarden en beperkingen van dat recht vast te leggen in overeenstemming met artikel 255, lid 2, van het EG-Verdrag.
- (5) Aangezien het vraagstuk van de toegang tot documenten niet in het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, noch in het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie is geregeld, dienen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, overeenkomstig Verklaring nr. 41 bij de Slotakte van het Verdrag van Amsterdam, deze verordening als leidraad te nemen voor documenten die betrekking hebben op activiteiten welke onder deze beide verdragen vallen.
- (6) Ruimere toegang tot documenten dient te worden verleend in gevallen waarin de instellingen optreden in hun hoedanigheid van wetgever, inbegrepen in het geval van gedelegeerde bevoegdheden, waarbij tegelijkertijd de doeltreffendheid van het besluitvormingsproces van de instelling behouden moet blijven. Dergelijke documenten dienen zo veel mogelijk rechtstreeks toegankelijk te worden gemaakt.
- (7) Overeenkomstig artikel 28, lid 1, en artikel 41, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie geldt het recht van toegang eveneens ten aanzien van documenten met betrekking tot het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en tot de politieke en justitiële samenwerking in strafzaken. Elke instelling dient haar eigen veiligheidsregels in acht te nemen.
- (8) Teneinde de volledige toepassing van deze verordening op alle activiteiten van de Unie te verzekeren, dienen alle door de instellingen ingestelde agentschappen de in deze verordening vervatte beginselen toe te passen.
- (9) Bepaalde documenten vereisen vanwege hun zeer gevoelige inhoud een bijzondere behandeling. Er dienen dan ook regelingen te worden getroffen, door middel van een interinstitutioneel akkoord, over het inlichten van het Europees Parlement over de inhoud van dergelijke documenten.
- (10) Teneinde de openheid van de werkzaamheden van de instellingen te verbeteren, dienen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie toegang te verlenen niet alleen tot documenten die zij zelf hebben opgesteld, maar ook tot documenten die zij ontvangen hebben. In dit verband zij eraan herinnerd dat volgens Verklaring nr. 35 bij de Slotakte van het Verdrag van Amsterdam, een lidstaat de Commissie of de Raad erom kan verzoeken, een uit die lidstaat afkomstig document zonder diens voorafgaande instemming niet aan derden door te geven.
- (11) In beginsel dienen alle documenten van de instellingen voor het publiek toegankelijk te zijn. Dit neemt niet weg dat de bescherming van bepaalde openbare en particuliere belangen door een

uitzonderingenregeling dient te worden gewaarborgd. De instellingen dienen het recht te hebben om hun interne raadplegingen en beraadslagingen te beschermen, wanneer dat voor het behoud van hun vermogen om hun taken uit te voeren, noodzakelijk is. Bij het beoordelen van de uitzonderingen dienen de instellingen rekening te houden met de beginselen van de communautaire wetgeving betreffende de bescherming van persoonsgegevens, op alle terreinen van de activiteiten van de Unie.

(12) Alle regels inzake toegang tot de documenten van de instellingen dienen in overeenstemming te zijn met deze verordening.

(13) Om ervoor te zorgen dat het recht van toegang ten volle wordt geëerbiedigd, dient een administratieve procedure in twee fasen te worden gevolgd, met de aanvullende mogelijkheid van beroep op de rechter of een klacht bij de ombudsman.

(14) Iedere instelling dient de nodige maatregelen te nemen om het publiek van de nieuwe geldende bepalingen in kennis te stellen en om haar personeel op te leiden zodat het de burgers die zich op hun rechten uit deze verordening beroepen, kan bijstaan. Om het de burgers gemakkelijker te maken hun rechten uit te oefenen, dient iedere instelling een documentenregister open te stellen.

(15) Deze verordening heeft weliswaar noch tot doel noch tot gevolg de nationale wetgevingen ter zake van toegang tot documenten te wijzigen, maar het spreekt vanzelf dat de lidstaten, gelet op het beginsel van loyale samenwerking dat hun betrekkingen met de instellingen regelt, erop zullen toezien dat aan de goede toepassing van deze verordening geen afbreuk wordt gedaan en dat de veiligheidsregels van de instellingen worden geëerbiedigd.

(16) Deze verordening laat bestaande rechten inzake toegang tot documenten voor lidstaten, gerechtelijke autoriteiten of onderzoeksinstanties onverlet.

(17) Ingevolge het EG-Verdrag neemt elke instelling in haar eigen reglement van orde specifieke bepalingen betreffende de toegang tot haar documenten op. Besluit 93/731/EG van de Raad van 20 december 1993 betreffende toegang van het publiek tot documenten van de Raad(3), Besluit 94/90/EGKS, EG, Euratom van de Commissie van 8 februari 1994 inzake de toegang tot documenten van de Commissie(4), Besluit 97/632/EG, EGKS, Euratom van het Europees Parlement van 10 juli 1997 inzake de toegang van het publiek tot de documenten van het Europees Parlement(5) en de regels inzake de vertrouwelijkheid van documenten in verband met Schengen dienen daarom zo nodig te worden gewijzigd of ingetrokken,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Doel

Deze verordening beoogt:

- a) de bepaling van de beginselen, voorwaarden en beperkingen op grond van openbare of particuliere belangen betreffende het in artikel 255 van het EG-Verdrag neergelegde recht van toegang tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie (hierna "de instellingen"), en wel zodanig, dat een zo ruim mogelijke toegang tot documenten wordt gewaarborgd,
- b) de vaststelling van regels die een zo gemakkelijk mogelijke uitoefening van dit recht verzekeren, en
- c) de bevordering van goede administratieve praktijken met betrekking tot de toegang tot documenten.

Artikel 2

Toegangsgerechtigden en toepassingsgebied

1. Iedere burger van de Unie en iedere natuurlijke of rechtspersoon met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat heeft een recht van toegang tot documenten van de instellingen, volgens de beginselen en onder de voorwaarden en beperkingen, die in deze verordening worden bepaald.
2. De instellingen kunnen toegang tot documenten verlenen, volgens dezelfde beginselen, en onder dezelfde voorwaarden en beperkingen, aan natuurlijke of rechtspersonen die geen verblijfplaats of geen statutaire zetel hebben in een lidstaat.
3. Deze verordening is van toepassing op alle bij een instelling berustende documenten, dit wil zeggen documenten die door de instelling zijn opgesteld of ontvangen en zich in haar bezit bevinden, op alle werkterreinen van de Europese Unie.

4. Onverminderd de artikelen 4 en 9 worden documenten voor het publiek toegankelijk gemaakt hetzij na een schriftelijk verzoek, hetzij direct in elektronische vorm, hetzij via een register. In het bijzonder worden documenten die in het kader van een wetgevingsprocedure zijn opgesteld of ontvangen direct toegankelijk gemaakt overeenkomstig artikel 12.

5. Voor gevoelige documenten in de zin van artikel 9, lid 1, geldt overeenkomstig dat artikel een bijzondere behandeling.

6. Deze verordening doet niet af aan een eventueel recht van toegang van het publiek tot documenten die bij de instellingen berusten, dat voortvloeit uit instrumenten van internationaal recht of besluiten van de instellingen ter uitvoering daarvan.

Artikel 3

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- a) "document": iedere inhoud, ongeacht de drager ervan (op papier, in elektronische vorm, als geluids-, beeld- of audiovisuele opname), betreffende een materie die verband houdt met beleidsmaatregelen, acties en besluiten welke tot de bevoegdheid van de instelling behoren;
- b) "derde": natuurlijke of rechtspersonen en entiteiten buiten de betrokken instelling, met inbegrip van de lidstaten, andere communautaire of niet-communautaire instellingen en organen, alsmede derde landen.

Artikel 4

Uitzonderingen

1. De instellingen weigeren de toegang tot een document wanneer de openbaarmaking ervan zou leiden tot ondermijning van de bescherming van:

a) het openbaar belang, wat betreft:

- de openbare veiligheid,
- defensie en militaire aangelegenheden,
- de internationale betrekkingen,
- het financieel, monetair of economisch beleid van de Gemeenschap of van een lidstaat;

b) de persoonlijke levenssfeer en de integriteit van het individu, in het bijzonder gelet op de Gemeenschapswetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens.

2. De instellingen weigeren de toegang tot een document wanneer de openbaarmaking ervan zou leiden tot ondermijning van de bescherming van:

- de commerciële belangen van een natuurlijke of rechtspersoon, met inbegrip van intellectuele eigendom,
- gerechtelijke procedures en juridisch advies,
- het doel van inspecties, onderzoeken en audits,

tenzij een hoger openbaar belang openbaarmaking gebiedt.

3. De toegang tot een document dat door een instelling is opgesteld voor intern gebruik of door een instelling is ontvangen, en dat betrekking heeft op een aangelegenheid waarover de instelling nog geen besluit heeft genomen, wordt geweigerd, indien de openbaarmaking ervan het besluitvormingsproces van de instelling ernstig zou ondermijnen, tenzij een hoger openbaar belang openbaarmaking gebiedt.

De toegang tot een document met standpunten voor intern gebruik in het kader van beraadslagingen en voorafgaand overleg binnen de betrokken instelling wordt ook geweigerd nadat het besluit genomen is, indien de openbaarmaking van het document het besluitvormingsproces van de instelling ernstig zou ondermijnen, tenzij een hoger openbaar belang openbaarmaking gebiedt.

4. Wanneer het gaat om documenten van derden, wordt de derde door de instelling geraadpleegd om te kunnen beoordelen of een uitzondering van de leden 1 of 2 van toepassing is, tenzij het duidelijk is dat het document wel of niet openbaar moet worden gemaakt.

5. Een lidstaat kan de instelling verzoeken, een van deze lidstaat afkomstig document niet zonder zijn voorafgaande toestemming openbaar te maken.

6. Indien het gevraagde document slechts ten dele onder de uitzonderingen valt, worden de overige delen ervan wel vrijgegeven.

7. De uitzonderingen van de leden 1 tot en met 3 zijn slechts van toepassing gedurende de periode waarin bescherming op grond van de inhoud van het document gerechtvaardigd is. De uitzonderingen gelden voor ten hoogste 30 jaar. In geval van documenten die vallen onder de uitzonderingen op grond van de

persoonlijke levenssfeer of van commerciële belangen en in geval van gevoelige documenten, kunnen de uitzonderingen zo nodig na afloop van deze periode van toepassing blijven.

Artikel 5

Documenten in het bezit van de lidstaten

Wordt van een lidstaat een document gevraagd dat hij in zijn bezit heeft en dat van een instelling afkomstig is, dan raadpleegt hij de betrokken instelling, om een besluit te kunnen nemen waardoor het doel van deze verordening niet in gevaar komt - tenzij het duidelijk is dat het document wel of niet wordt vrijgegeven.

De lidstaat kan het verzoek ook doorgeleiden aan de betrokken instelling.

Artikel 6

Verzoeken

1. Verzoeken om toegang tot een document geschieden in schriftelijke vorm - elektronische vorm daaronder begrepen -, in één der talen van artikel 314 van het EG-Verdrag, en zijn voldoende nauwkeurig geformuleerd opdat de instelling het document kan identificeren. De verzoeker is niet verplicht de redenen voor zijn verzoek te vermelden.
2. Is een verzoek niet nauwkeurig genoeg, dan vraagt de instelling de verzoeker om nadere precisering en is zij hem hierbij behulpzaam, bijvoorbeeld door informatie te verstrekken over het gebruik van de openbare documentenregisters.
3. In geval van verzoeken om omvangrijke documenten of om een zeer groot aantal documenten, kan de betrokken instelling informeel met de aanvrager overleggen om een billijke oplossing te vinden.
4. De instellingen voorzien in voorlichting van de burger over hoe en waar verzoeken om toegang tot documenten kunnen worden ingediend en in bijstand terzake.

Artikel 7

Behandeling van initiële verzoeken

1. Een verzoek om toegang tot een document wordt onmiddellijk behandeld. De verzoeker ontvangt een ontvangstbevestiging. Binnen vijftien werkdagen na registratie van het verzoek verleent de instelling de verzoeker toegang tot het gevraagde document en maakt zij het toegankelijk in de zin van artikel 10, ofwel deelt zij de verzoeker schriftelijk de redenen mede waarom zij het verzoek volledig of gedeeltelijk afwijst, waarbij zij hem attendeert op zijn recht om overeenkomstig lid 2 een confirmatief verzoek in te dienen.
2. In geval van volledige of gedeeltelijke afwijzing kan de verzoeker binnen vijftien werkdagen na ontvangst van het antwoord van de instelling een confirmatief verzoek indienen, welk verzoek ertoe strekt de instelling haar standpunt te doen herzien.
3. In uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld bij een verzoek om een zeer omvangrijk document of om een zeer groot aantal documenten, kan de in lid 1 genoemde termijn met vijftien werkdagen worden verlengd, mits de verzoeker daarvan tevoren in kennis wordt gesteld met nauwkeurige vermelding van de redenen daarvoor.
4. Bij uitblijven van een antwoord van de instelling binnen de voorgeschreven termijn, heeft de verzoeker het recht een confirmatief verzoek in te dienen.

Artikel 8

Behandeling van confirmatieve verzoeken

1. Een confirmatief verzoek wordt onmiddellijk behandeld. Binnen vijftien werkdagen te rekenen na registratie van het confirmatief verzoek verleent de instelling toegang tot het gevraagde document en maakt zij het toegankelijk in de zin van artikel 10, of deelt zij de verzoeker schriftelijk de redenen mede waarom zij het verzoek volledig of gedeeltelijk afwijst, waarbij zij hem attendeert op de beroepsmogelijkheden die hem openstaan, namelijk beroep op de rechter tegen de instelling en/of een klacht bij de ombudsman, onder de voorwaarden van respectievelijk de artikelen 230 en 195 van het EG-Verdrag.
2. In uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld bij een verzoek om een zeer omvangrijk document of een zeer groot aantal documenten, kan de in lid 1 genoemde termijn met vijftien werkdagen worden verlengd, mits de verzoeker daarvan tevoren in kennis wordt gesteld met uitvoerige vermelding van de redenen daarvoor.

3. Uitblijven van een antwoord van de instelling binnen de voorgeschreven termijn geldt als een afwijzend antwoord en geeft de verzoeker het recht beroep in te stellen tegen de instelling en/of een klacht in te dienen bij de ombudsman, onder de voorwaarden van het EG-Verdrag.

Artikel 9

Behandeling van gevoelige documenten

1. Gevoelige documenten zijn documenten die afkomstig zijn van de instellingen of van de agentschappen hiervan, van lidstaten, van derde landen of van internationale organisaties, en die op grond van de regels van de betrokken instelling ter bescherming van wezenlijke belangen van de Europese Unie, of van één of meer van haar lidstaten, op de gebieden van artikel 4, lid 1, onder a) - in het bijzonder openbare veiligheid -, defensie en militaire aangelegenheden, als "TRÈS SECRET/TOP SECRET", "SECRET" of "CONFIDENTIEL" zijn gerubriceerd.
2. Verzoeken om toegang tot gevoelige documenten volgens de procedures van de artikelen 7 en 8 worden uitsluitend behandeld door personen die het recht hebben zelf van deze documenten kennis te nemen. Deze personen beoordelen eveneens, onverminderd artikel 11, lid 2, welke verwijzingen naar gevoelige documenten in het openbaar register kunnen worden opgenomen.
3. Gevoelige documenten worden uitsluitend na instemming van de oorspronkelijke verstrekker in het register vermeld of vrijgegeven.
4. Het besluit van een instelling om de toegang tot een gevoelig document te weigeren wordt zodanig met redenen omkleed, dat de door artikel 4 beschermde belangen niet worden geschaad.
5. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om te waarborgen dat de beginselen van dit artikel en van artikel 4 bij de behandeling van verzoeken om toegang tot gevoelige documenten worden geëerbiedigd.
6. De regels van de instellingen betreffende gevoelige documenten worden openbaar gemaakt.
7. De Commissie en de Raad informeren het Europees Parlement over gevoelige documenten overeenkomstig de door de instellingen overeengekomen regelingen.

Artikel 10

Toegang in aansluiting op een verzoek

1. De toegang tot de documenten wordt gegeven, volgens de voorkeur van de verzoeker, door hetzij inzage ter plaatse, hetzij afgifte van een kopie, eventueel een elektronische kopie indien deze beschikbaar is. De kosten van vervaardiging en verzending van kopieën kunnen ten laste van de aanvrager worden gebracht. Deze kosten mogen de werkelijke kosten van het vervaardigen en verzenden van de kopieën niet overschrijden. Inzage ter plekke, kopieën van minder dan twintig bladzijden A4 en rechtstreekse toegang in elektronische vorm of via het register, zijn kosteloos.
2. Indien een document door de betrokken instelling reeds vrijgegeven is en voor de verzoeker gemakkelijk toegankelijk is, kan de instelling aan haar verplichting tot het verschaffen van toegang tot documenten voldoen door de verzoeker mee te delen hoe het gewenste document kan worden verkregen.
3. De documenten worden geleverd in een bestaande versie en een bestaand formaat (inbegrepen in elektronische vorm of in een alternatieve vorm, zoals braille, grootgedrukt of op band), ten volle rekening houdend met de door de aanvrager te kennen gegeven voorkeur.

Artikel 11

Registers

1. Teneinde de rechten van de burgers uit deze verordening ten volle hun beslag te geven, voorziet elke instelling in toegang van het publiek tot een documentenregister. Deze toegang dient in elektronische vorm te worden verschaft. Verwijzingen naar documenten worden onverwijld in het register opgenomen.
2. Het register bevat voor ieder document een referentienummer (en, indien van toepassing, de interinstitutionele referentie), het behandelde onderwerp en/of een korte beschrijving van de inhoud van het document en de datum waarop het document werd ontvangen of opgesteld en in het register werd opgenomen. Verwijzingen worden gemaakt op een wijze die de bescherming van de in artikel 4 bedoelde belangen niet schaadt.
3. De instellingen nemen onverwijld de nodige maatregelen om een register op te zetten dat uiterlijk op 3 juni 2002 operationeel is.

Artikel 12

Rechtstreekse toegang in elektronische vorm of via een register

1. Voorzover mogelijk maken de instellingen de documenten rechtstreeks toegankelijk voor het publiek, in elektronische vorm of via een register, overeenkomstig de regels van de betrokken instelling.
2. In het bijzonder wetgevingsdocumenten, dat wil zeggen documenten die zijn opgesteld of ontvangen in de loop van procedures tot aanneming van in of voor de lidstaten bindende besluiten, dienen, met inachtneming van de artikelen 4 en 9, rechtstreeks toegankelijk te worden gemaakt.
3. Indien mogelijk dienen andere documenten, met name documenten die verband houden met de ontwikkeling van beleid of strategie, rechtstreeks toegankelijk te worden gemaakt.
4. Biedt het register geen rechtstreekse toegang, dan dient het aan te geven waar het document gelokaliseerd is.

Artikel 13

Bekendmaking in het Publicatieblad

1. Naast de besluiten van artikel 254, leden 1 en 2, van het EG-Verdrag en van artikel 163 van het Euratom-Verdrag worden de volgende documenten, met inachtneming van de artikelen 4 en 9 van deze verordening, in het Publicatieblad bekendgemaakt:
 - a) Commissievoorstellen;
 - b) gemeenschappelijke standpunten van de Raad overeenkomstig de artikelen 251 en 252 van het EG-Verdrag, tezamen met de motivering, almede de standpunten van het Europees Parlement in deze procedures;
 - c) kaderbesluiten en besluiten in de zin van artikel 34, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie;
 - d) overeenkomsten vastgesteld door de Raad overeenkomstig artikel 34, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie;
 - e) overeenkomsten tussen de lidstaten overeenkomstig artikel 293 van het EG-Verdrag;
 - f) internationale overeenkomsten gesloten door de Gemeenschap of overeenkomstig artikel 24 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.
2. Voorzover mogelijk worden de volgende documenten in het Publicatieblad bekendgemaakt:
 - a) initiatieven door een lidstaat aan de Raad voorgelegd overeenkomstig artikel 67, lid 1, van het EG-Verdrag of artikel 34, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie;
 - b) gemeenschappelijke standpunten in de zin van artikel 34, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie;
 - c) richtlijnen die niet vallen onder artikel 254, leden 1 en 2, van het EG-Verdrag, en besluiten, aanbevelingen en adviezen die niet vallen onder artikel 254, lid 1, van het EG-Verdrag.
3. Elke instelling kan in haar reglement van orde bepalen welke andere documenten in het Publicatieblad worden gepubliceerd.

Artikel 14

Voorlichting

1. Iedere instelling neemt de maatregelen die nodig zijn om de burgers voor te lichten over de rechten die zij op grond van deze verordening genieten.
2. De lidstaten werken met de instellingen samen bij de voorlichting van de burgers.

Artikel 15

Administratieve praktijken in de instellingen

1. De instellingen werken goede administratieve praktijken uit, om de uitoefening van het door deze verordening gewaarborgde recht van toegang te vergemakkelijken.
2. De instellingen richten een interinstitutioneel comité op dat nagaat welke de beste praktijk is, eventuele geschillen behandelt en toekomstige ontwikkelingen van de toegang van het publiek tot documenten bespreekt.

Artikel 16

Reproductie van documenten

Deze verordening doet niet af aan bestaande regelingen inzake copyright die een beperking kunnen inhouden voor derden om vrijgegeven documenten te reproduceren of te gebruiken.

Artikel 17

Verslagen

1. Elke instelling publiceert jaarlijks een verslag over het voorgaande jaar met vermelding van het aantal gevallen waarin zij toegang tot documenten heeft geweigerd, de redenen voor die weigering en het aantal niet in het register vermelde gevoelige documenten.
2. Uiterlijk op 31 januari 2004 publiceert de Commissie een verslag over de toepassing van de beginselen van deze verordening door de instellingen en doet zij aanbevelingen die, indien noodzakelijk, ook voorstellen bevatten voor de herziening van deze verordening en voor een actieprogramma van door de instellingen te treffen maatregelen.

Artikel 18

Uitvoeringsbepalingen

1. Elke instelling past haar reglement van orde aan de bepalingen van deze verordening aan. Deze aanpassingen worden van kracht op 3 december 2001.
2. Binnen zes maanden na de inwerkingtreding van deze verordening onderzoekt de Commissie of Verordening (EEG, Euratom) nr. 354/83 van de Raad van 1 februari 1983 inzake het voor het publiek toegankelijk maken van de historische archieven van de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie(6) conform is met deze verordening, teneinde te verzekeren dat de documenten zo volledig mogelijk worden bewaard en gearchiveerd.
3. Binnen zes maanden na de inwerkingtreding van deze verordening onderzoekt de Commissie of de bestaande regels inzake de toegang tot documenten conform zijn met deze verordening.

Artikel 19

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de derde dag volgende op die van haar bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.

Zij is van toepassing met ingang van 3 december 2001.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat. Gedaan te Brussel, 30 mei 2001.

Voor de Europese Parlement

De voorzitter

N. Fontaine

Voor de Raad

De voorzitter

B. Lejon

Bijlage 3
Europese agentschappen die onder de werking van Vo 1049/2001 vallen

- **Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding (Cedefop)**
www.cedefop.eu.int
- **Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound)**
www.eurofound.eu.int
- **Europees Milieuagentschap (EEA)**
www.eea.eu.int
- **Europees Bureau voor geneesmiddelenbeoordeling (EMEA)**
www.emea.eu.int
- **Bureau voor harmonisatie binnen de interne markt (merken, tekeningen en modellen) (OHIM)**
www.oami.eu.int
- **Europese Stichting voor opleiding (ETF)**
www.etf.eu.int
- **Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EMCDDA)**
www.emcdda.org
- **Communautair Bureau voor plantenrassen (CPVO)**
www.cpvo.eu.int
- **Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk (OSHA)**
www.osha.eu.int
- **Vertaalbureau voor de organen van de Europese Unie (CDT)**
www.cdt.eu.int
- **Europees Waarnemingscentrum voor racisme en vreemdelingenhaat (EUMC)**
www.eumc.eu.int
- **Europees Bureau voor wederopbouw (EAR)**
www.ear.eu.int

Bijlage 4
Overzicht van adressen en van documentenregisters
van Europese instellingen en organen

Commissie

www.europa.eu.int/comm/index_nl.htm

documentenregister: www.europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgc/acc_doc/index_en.htm

aanvraag via formulier op de website

Raad

www.consilium.eu.int

documentenregister: <http://register.consilium.eu.int/utfregister/frames/introfsNL.htm>

verzoek richten aan: access@consilium.eu.int

of schriftelijk: Secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie, Wetstraat 175, B-1048 Brussel

Europees Parlement

www.europarl.eu.int

documentenregister: www.europarl.eu.int/register/default_nl.htm

verzoek richten aan: register@europarl.eu.int

of schriftelijk: Europees Parlement

Dienst Register, L-2929 Luxemburg

Hof van Justitie

<http://curia.eu.int/nl/index.htm>

documenten beschikbaar via deze website, Eurlex, Celex.

Gerecht van Eerste Aanleg

<http://curia.eu.int/nl/index.htm>

documenten beschikbaar via deze website, Eurlex, Celex

Europese Rekenkamer

www.eca.eu.int/NL/menu.htm

documentenregister: www.eca.eu.int/NL/reports_opinions.htm

postadres: Europese Rekenkamer, Afdeling Externe betrekkingen 12, rue Alcide De Gasperi, L-1615

Luxemburg, email: euraud@eca.eu.int

Economisch en Sociaal Comité

www.ces.eu.int/pages/en/home.htm

documentenregister: www.ces.eu.int/pages/en/docs/content.htm

postadres: European Economic and Social Committee, Rue Ravenstein 2, B-1000 Brussel

email: info@ecs.eu.int, press@ecs.eu.int

Comité van de Regio's

www.cor.eu.int/home.htm

documentenregister: www.cor.eu.int/corz301.htm

postadres: Committee of the Regions, Rue Montoyer, 92 – 102, B - 1000 Brussel

Europese Investeringsbank

www.eib.eu.int

documentenregister: www.eib.eu.int/policy/index.htm

postadres: European Investment Bank, 100, boulevard Konrad Adenauer, L - 2950 Luxemburg,

email: info@eib.org

Europese Centrale Bank

www.ecb.int

documenten beschikbaar via deze website

postadres: European Central Bank, Postfach 16 03 19, D-60066 Frankfurt am Main

email: info@ecb.int

Europese Ombudsman

www.euro-ombudsman.eu.int

documenten beschikbaar via deze website

postadres: European Ombudsman, 1 avenue du Président Robert Schuman, B.P. 403, F-67001 Strasbourg

Cedex email: euro-ombudsman@europarl.eu.int

Bijlage 5

Enkele nadere openbaarmakingsregelingen van Europese instellingen en organen

Commissie

Besluit van de Commissie van 5 december 2001, houdende bepalingen betreffende de tenuitvoerlegging van Verordening 1049/2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, PbEG 2001, L 345/95.

Raad

Besluit van de Raad van 29 november 2001, tot wijziging van het reglement van orde van de Raad, PbEG 2001, L 313/40.

Europees Parlement

Besluit van het Bureau van het Europees Parlement van 28 november 2001 over de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, PbEG 2001, C 374/1.

Europese Rekenkamer

Besluit van de Europese Rekenkamer van 7 april 1997 houdende interne regels betreffende de behandeling van verzoeken om toegang tot de documenten waarover de kamer beschikt, Pb 1997, C 295/1.

Europese Centrale Bank

Besluit van de Europese Centrale Bank van 3 november 1998 inzake toegang van het publiek tot de documentatie en archieven van de Europese Centrale Bank, PbEG 1999, L 110/30.

Reglement voor publieke toegankelijkheid van Documenten van 26 maart 1997, vastgesteld door de Directie van de Bank, PbEG 1997, C 2343/13.

Economisch en Sociaal Comité

Besluit van het Economisch en Sociaal Comité van 27 mei 1997 inzake de toegang van het publiek tot de documenten van het Economisch en Sociaal Comité, PbEG 1997, L 339/18.

Comité van de Regio's

Besluit van het Comité van de Regio's van 17 september 1997 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Comité van de Regio's, PbEG 1997, L 351/70.